

BEF-NYTT

Nr 2 2012
juni

Nyhetsblad för Bergsprängningsbranschen

 Kommande generation
Läs mer på sidan 30

 Med sikte på framtiden
Läs mer på sidan 27

Ledaren
Ett stort steg
för arbetsmiljön

BEF – det är vi som försätter berg
www.bef.nu

Nytt borrarssystem för tuffare uppgifter

Den kanske ser ut som sin föregångare men där upphör likheterna. T-WiZ borrarssystem, med dess kombination av T-WiZ MF-stänger och T-WiZ nackadaptrar, ger upp till 30 procent längre livslängd än sin föregångare.

Tack vare den höga gängstabiliteten är T-WiZ ett borrarssystem för krävande tillämpningar och passar för borrar under jord, i dagbrott eller vid anläggningsplatser.

Sustainable Productivity

Atlas Copco

Ett stort steg för arbetsmiljön

Arbetsgruppen Olyckskommission Bergsprängning har nu sjösatt sin första officiella ”produkt”, Checklista Bergsprängning. Här kan man kanske börja raljera: Fantastiskt, en grupp på tio kvalificerade personer har åstadkommit en checklista, vilken insats.

Men då är man fel ute, här har en branschammansatt grupp lyckats ena sig om ett dokument som kommer att minska antal olyckor, minska ohälsan och också likställa konkurrenssituationen då regelbrott och genvägar ej lönar sig längre.

Nästa invändning från tvivlarna är givetvis säkert bra – om den kommer att användas.

Beträffande det har samtliga deltagare lovat att verka för att detta instrument ska användas inom respektive organisation och deras företag. Trafikverket ska också verka för att listan blir ett krav i AF-delen.

Tänker man på att över 90 procent av innehållet dessutom är lagkrav känns det inte orimligt att verka för användandet. Motsatsen skulle istället framstå som absurt.

Tanken är att checklistan ska användas vid upphandling/produktion av bergsprängning oavsett var i kedjan denna sker. Ansvar för att detta sker ligger sedan hos beställaren som kan delegera detta till huvudentreprenören.

Här kommer vi nog in på kärnfrågan för arbetsmiljö inom byggbranschen, den kräver en stark och engagerad beställare. En beställare som vill och orkar följa upp att givna förutsättningar inom kvalitet, arbetsmiljö/säkerhet och miljö innehålls.

För att fortsätta med temat vem bestämmer så är nästa anhalt de stora entreprenörerna dvs. dem som oftast är bergsprängarnas beställare. Samtliga har på företagsledningsnivå beslutat om policys inom arbetsmiljö, säkerhet, upphandlingsetik etc. De flesta mycket välskrivna. Vd:arna går allt mer personligen ut med budskapet. Allt detta är en start mot något som kan bli riktigt bra. Men givetvis är genomträngningstiden lång. Här finns tusentals medarbetare som har stora befogenheter vilket givetvis är nödvändigt för att ett byggprojekt ska fungera. Felet är att en del fortfarande tror att befogenheten också innebär att strunta i företagets övergripande policys.

Men nu känns det som en äntligen vändning är på gång och det rejält. Hos de stora beställarna och entreprenörerna är frågor kring arbetsmiljö, kvalitet och etik på agendan på riktigt och inte bara för syns skull.

Glädjande, men nu gäller det också för oss bergsprängare att inse den nya tiden och leva upp till ställda krav och inte bara skylla på beställarna. Då blir lyckan fulländad.

PM 1: Checklista Bergsprängning bifogas detta nummer av BEF – Nytt, önskas fler ex ring eller maila BEF. Listan finns också på BEF:s hemsida och flertalet av övriga deltagares hemsidor.

PM 2: Gruppen Olyckskommission Bergsprängning arbetar givetvis vidare med målsättningen att minimera olyckor och ohälsa inom bergsprängningsbranschen.

Roland Netterlind
VD BEF
roland@bef.nu

Nya ENTREPRENADINDEX med bas januari 2011 och E84

Som vi tidigare informerat har en översyn gjorts av Entreprenadindex E84, vilket resulterat i ett nytt Entreprenadindex med bas januari 2011=100.

Den nya Entreprenadindexserien följer samma indelning som den föregående. Efter översynen har grupperna fått nya kostnadsfördelningar och uppdaterat innehåll. Det har resulterat i att likartade huvudgrupper slagits samman (t.ex. E84 litt 112 och 312 Bergarbeten), men det har också tillkommit nya (t.ex. nya litt 117 Arbeten med stålplåtar).

En jämförelse mellan nya och gamla entreprenadindexserier för huvudgrupperna finns publicerad i Byggindex nr 5•2011, sidorna 14 och 15. Hela listan med såväl huvud- som undergrupper kan hämtas från Byggindex hemsida.

Avtal med E84 och nya entreprenadindex

Publicering av indextal avseende Entreprenadindex E84 (bas januari 1984=100) upphörde från nr 1•2012 av Byggindex. För entreprenadavtal där E84 åberopats ska publicerade indextal användas så långt det är möjligt, dvs. till och

med december 2011, publicerade i nr 12•2011. För att kunna slutföra indexreglering enligt E84 finns möjlighet att fortsättningsvis själv räkna fram indextal till "E84-nivå" med hjälp av de omräkningstal som fanns publicerade från sidan 20 i Byggindex 1•2012, och som också finns att hämta på Byggindex hemsida. Dessa omräkningstal skall sedan använ-

das på motsvarande littera i nya Entreprenadindex (med januari 2011=100). Observera att omräkningstalen endast kan tillämpas från januari 2012 och framåt på de nya indextalerna där basen är januari 2011=100. I de flesta fall är litteranumret samma för de bägge indexserierna. Om inte, finns en hänvisning i omräkningstabellerna. *Se nedanstående exempel:*

Exempel 1:

Litt 124 Ombyggnader

Publicerat indextal, dec 2011: 275,5

Omräkningstal: 2,681 (se sid 20 i BX 1-2012)

Indextal för nya **litt 124**=102,8

Beräkna: $2,681 \times 102,8 = 275,6$

Uppräknat indextal, jan 2012: 275,6

Exempel 2:

Litt 213 Bergtunnlar

Publicerat indextal, dec 2011: 281,6

Omräkningstal: 2,759 (se sid 21 i BX 1-2012)

Indextal för nya **litt 411**=102,7

Beräkna: $2,759 \times 102,7 = 283,3$

Uppräknat indextal, jan 2012: 283,3

Omräkningstabellerna kommer fortsättningsvis att kunna hämtas från Byggindex hemsida.

Tillämpningen

Tillämpningsföreskrifterna för ENTREPRENADINDEX med januari 2011 som bas finns att hämtas från Byggindex hemsida. De stämmer i allt väsentligt med de som gäller för Entreprenadindex E84.

Källa: SCB

Indexutfall 2011 -2012

Som framgår av nedan för oss bergsprängare relevanta index är den årliga kostnadsökningen på årsbasis kring 4,5 % vilket är ökning mot föregående period. Löner har stigit ca 2,5 % men då är löneglidningen ej med.

KPI -Konsumentprisindex (totalindex)

2011 - 2012 (helår) 1,9 %

2012 januari - mars 0,9 %

(Nya) Entreprenadindex E 84 april 2011 – april 2012

112	Bergarbeten (Markarbeten)	2,5 %
411	Sprängningsarbeten (Bergrum och tunnlar)	1,9 %
7011	Dieselolja MK1 (Regleras ej separat)	5,6 %
3011	Arbetarlöner, Bygg + Anl.avtalet	1,9 %
3015	, Väg- och banavtalet	2,9 %
3016	, Underjord	1,9 %
	Tjänstemannalöner	3,7 %

För mer information och hjälp ring föreningskontoret.
Äldre Index hittar ni på www.byggindex.scb.se

Bergmaterialindex

RM/BF, Byggindex Kvartal 3 2007 = 100

Kostnadslag	2007 kvartal 3	2007 kvartal 4	2008 kvartal 1	2008 kvartal 2	2008 kvartal 3	2008 kvartal 4	2009 kvartal 1	2009 kvartal 2	2009 kvartal 3	2009 kvartal 4	2010 kvartal 1	2010 kvartal 2	2010 kvartal 3	2010 kvartal 4	2011 kvartal 1
Bergmaterialindex	100,0	101,5	103,8	106,3	108,4	102,6	95,5	94,2	93,3	93,6	93,9	95,7	96,2	96,7	98,9

*) Beräknat på index tal med flera decimaler Ny metod för beräkning av räntan

2011 kvartal 2	2011 kvartal 3	2011 kvartal 4	2012 kvartal 1	kvartal 1 2012 kvartal 1 2011	kvartal 1 2012 kvartal 1 2011
99,7	101,0	101,2	101,1	-0,1	2,2

(Statsskuldväxlar 90 dagar +2,5 %) fr.o.m. tredje kvartalet 2010

*) Beräknat på index tal med flera decimaler Ny metod för beräkning av räntan (Statsskuldväxlar 90 dagar +2,5 %) fr.o.m. tredje kvartalet 2010

SanRemo® gör det enkelt att planera och följa upp borrhningen

Vill du veta hur bra borrhningen går? Vill du veta exakt? SanRemo® är en fjärrövervakningstjänst som hanteras via internet och är tillgänglig för Sandviks ovanjordsriggar för topphammarborrning. Du får enkelt tillgång till allt du behöver veta: realtidsdata från arbetsplatsen, produktions-, prestanda- och

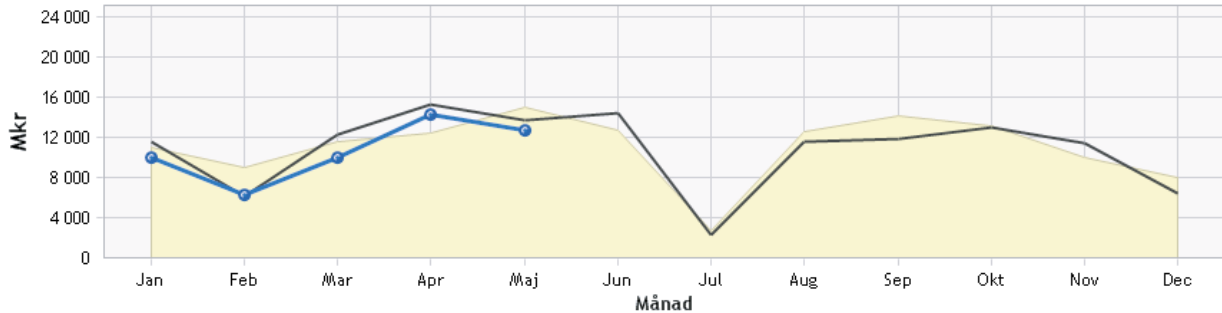
underhållsrapporter. Du kan noggrant planera projekten och göra precisa underhållsscheman utan att behöva lämna kontoret. Det sparar tid och förbättrad brytningskapacitet kan uppnås.

Det är ett lätt beslut: Ta kontrollen med SanRemo®.

Byggstartbarometern

TOTALT

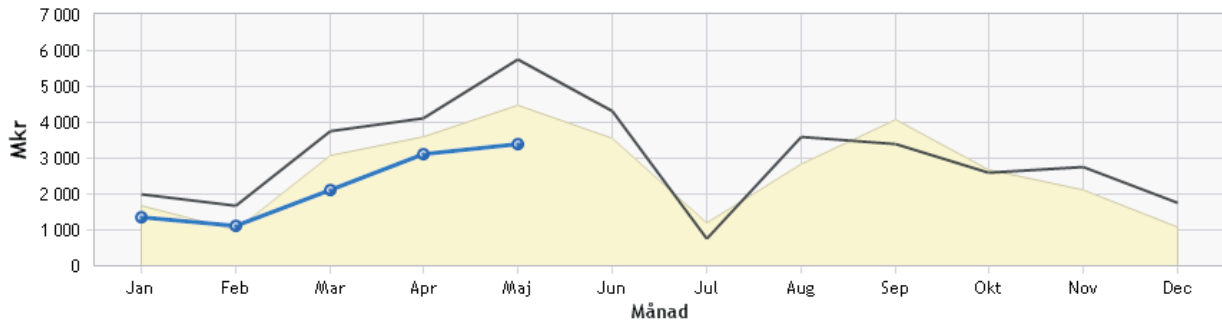
Byggstartsbarmeter - Helår - Mkr

Uppdaterad: 2012-06-04 Sverige Bygger AB 2012
 2011 2010 2012

ANLÄGGNINGAR

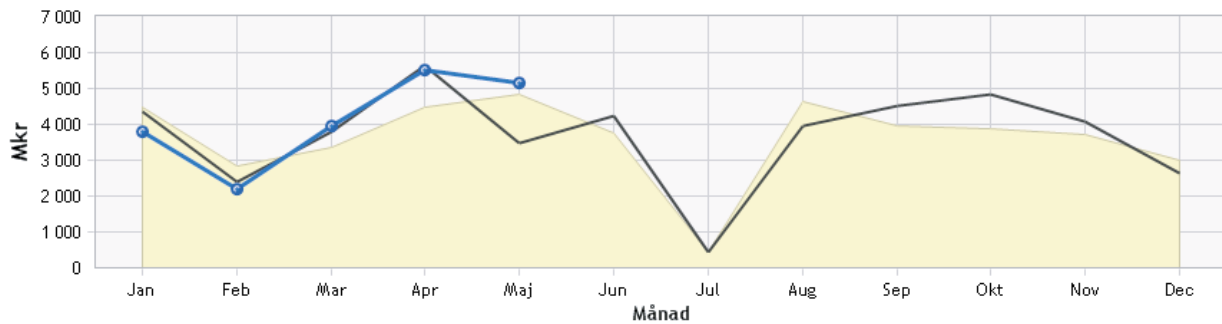
Byggstartsbarmeter - Helår - Mkr

Uppdaterad: 2012-06-04 Sverige Bygger AB 2012
 2011 2010 2012

BOSTÄDER

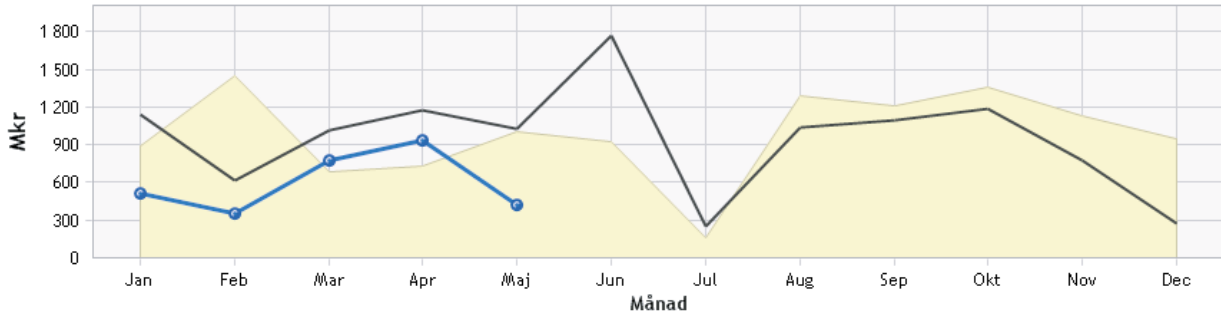
Byggstartsbarmeter - Helår - Mkr

Uppdaterad: 2012-06-04 Sverige Bygger AB 2012
 2011 2010 2012

INDUSTRIER

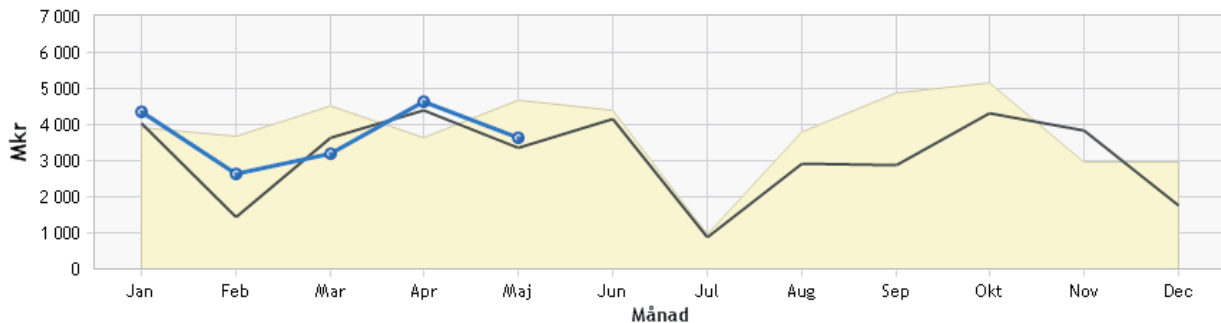
Byggstartsbarometer - Helår - Mkr

Uppdaterad: 2012-06-04 Sverige Bygger AB 2012
 2011 2010 2012

LOKALER, SKOLOR, SJUKHUS

Byggstartsbarometer - Helår - Mkr

Uppdaterad: 2012-06-04 Sverige Bygger AB 2012
 2011 2010 2012

Byggstartbarometern visar konkreta byggstartar och jämför man gångna 12 månaders perioden med 12 månaders perioden innan har vi en minskad volym med 3

%. Jämför man anläggning har man en nedgång på -13% men då ska man veta att jämförelsen sker mot en extrem hög period.

Byggstartar januari - maj 2012 totalt ligger något under samma period föregående år men inte direkt oroande.

Källa: Sverige Bygger AB

Sverige Bygger

Ovanstående material från Sverige Bygger är bara en del av alla tjänster företaget erbjuder.

Merparten av prognoserna kan exempelvis även fås på lokalnivå vilket kan underlätta företagets

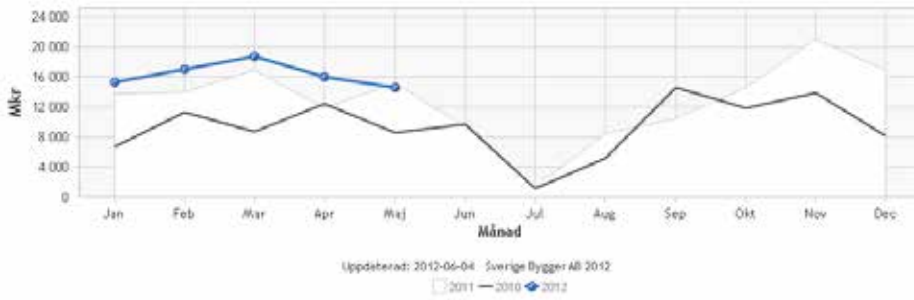
planering och strategi. Vi rekommenderar därför medlemsföretagen att överväga att prenumerera på denna information.

Läs mer på www.sverigebygger.nu

Projekteringsstartbarometern

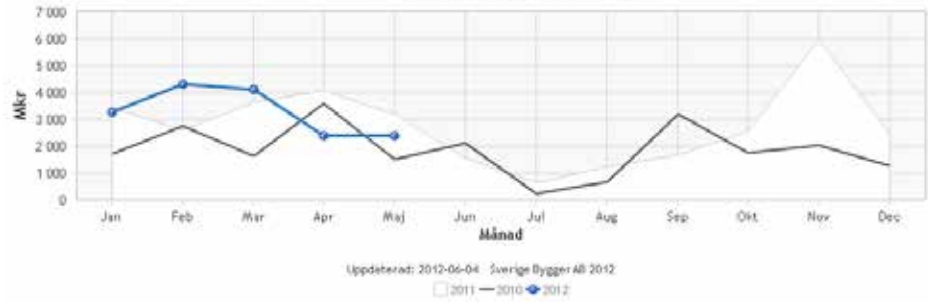
TOTALT

Projekteringsbarometer - Helår - Mkr

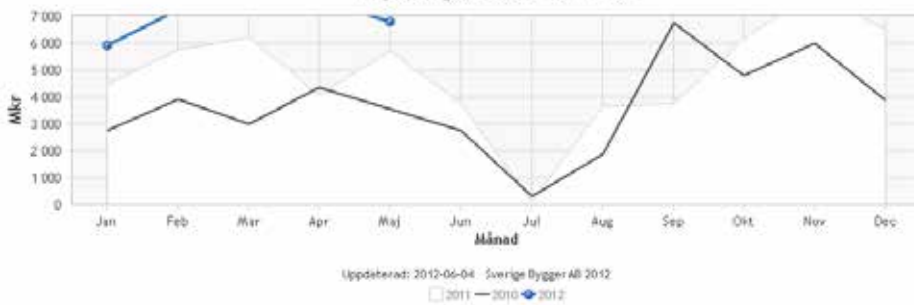
ANLÄGGNINGAR

Projekteringsbarometer - Helår - Mkr

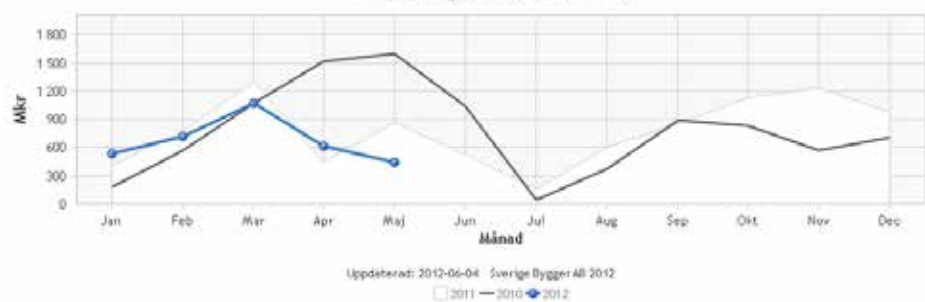
BOSTÄDER

Projekteringsbarometer - Helår - Mkr

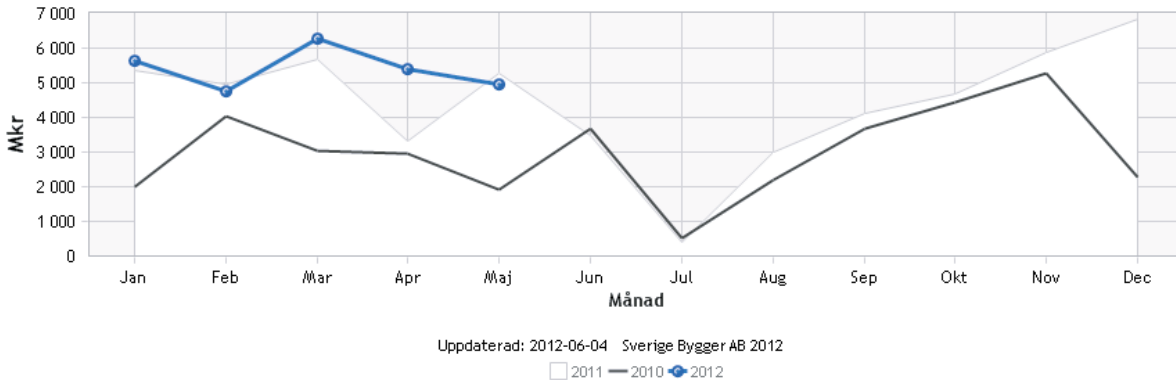
INDUSTRIER

Projekteringsbarometer - Helår - Mkr

LOKALER, SKOLOR, SJUKHUS
Projekteringsbarometer - Helår - Mkr

Projekteringsstart barometern är ett viktigt styrinstrument då man kan prognosera mer långsiktigt då projektering starterna indikerar vad som händer framåt. Det finns givetvis dock alltid en risk att en del projekterade objekt flyttas

framåt beroende på ekonomi, politik, tillstånd, överklagande etc. Jämför man projekteringsstarter på årsbasis är gångna helårsperiod 20 % högre än förgående ettårsperiod. Även maj är högre än förra året.

Risken finns givetvis att flera färdigprojekterade projekt kan läggas i lådan ifall oron på finansmarknaden fortsätter eller försenas av överklagande etc.

Källa: Sverige Bygger AB

Förnyelsen i byggindustrin

Förra året tog Sveriges Byggindustrier initiativ till ett flerårigt forskningsprogram i syfte att belysa förnyelsen i byggindustrin. Med förnyelse avses införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder och processer med syfte att förbättra kunderbjudande och uppnå en bättre konkurrensposition.

Malena Ingemarsson vid Uppsala Universitet har varit ansvarig för ett projekt som avser förnyelse i byggindustrin. Avsikten med detta projekt var att kartlägga i vilken grad som företag i byggindustrin utvecklar och använder sig av nya organisatoriska, tekniska och processmässiga lösningar samt hur detta varierar mellan företagen. Dessutom gjordes en analys av

Kunder och medarbetare starka drivkrafter till förnyelse

Drivkrafter till förnyelse	Andel som anser att detta är en mycket viktig orsak
Idéer och synpunkter från medarbetare	78 %
Krav och synpunkter från kunder	77 %
Tekniska problem som krävt lösning	46 %
Idéer och synpunkter från underentreprenörer	31 %
Idéer och synpunkter från tekniska konsulter och arkitekter	28 %
Idéer, synpunkter från materialleverantörer	21 %
Konkurrens från andra svenska byggföretag	20 %
Kurser/utbildningar	17 %
Idéer, synpunkter från maskinleverantörer	13 %
Information från statliga myndigheter	13 %
Konkurrens från utländska byggföretag	12 %
Information från forskningsinstitutioner	9 %

vilka drivkrafter och hinder som finns för ökad förnyelse.

En enkätundersökning gjordes bland medlemsföretag med minst fem anställda och omfattade 2 213 företag. Förutom klassiska bygg-

företag ingick också olika typer av specialföretag så som till exempel undertaksentreprenörer och dykeriföretag. Enkäten tillställdes vid i självständiga företag och enhetschefer – med titlar som affärsche-

fer, arbetschefer och i en del fall entreprenadchefer – för enheter inom större koncerner. Det senare för att ge de största företagen en mer rättvisande tyngd i materialet eftersom branschen domineras av mindre och självständiga företag. Enligt forskarna var svarsfrekvensen tillräcklig för att slutsatser skulle kunna dras med hög precision.

För att få en djupare förståelse för de mönster som kunde utläsas

av enkätsvaren intervjuades också ett dussintal vd:ar för byggföretag av olika storlek.

Drivkrafterna till förnyelse belyses också i rapporten och även vilka hinder som förekommer. Den viktigaste drivkraften till förnyelse är idéer och synpunkter från medarbetare samt krav och synpunkter från kunder. Detta betyder att den egna organisationen och kunderna är viktigare än faktorer som underentreprenörer,

konsulter, arkitekter, materialleverantörer och maskinleverantörer. Forskarnas slutsats är därför att det i stort inte sker någon påtaglig förnyelse i samspelet mellan byggföretag och leverantörsled. Ett överraskande resultat då det i många andra branscher är detta samspel som är den avgörande drivkraften till förnyelse.

Källa: Sveriges Byggindustrier

FAKTARUTA

Sveriges Byggindustrier (BI) har, som en del av det branschgemensamma utvecklingsprojektet Hållbart samhällsbyggande i världsklass, skapat ett forskningsnätverk där det idag drivs sju olika projekt i samarbete med Kungliga Tekniska högskolan (KTH) i Stockholm, Chalmers Tekniska högskola i Göteborg, Uppsala universitet och Handelshögskolorna i Oslo och Stockholm. Målet är att förändra arbetssätten och visa att byggbranschen är en modern bransch i framtidskridande.

Den ovan refererade rapporten **Att bygga förnyelse – Hur byggbranschen förnyas!** finns att hämta på BI:s hemsida www.bygg.org under rubriken Publikationer/Hållbart samhällsbyggande i världsklass, liksom rapporten **Dålig produktivitet i byggindustrin – Ett faktum eller ett mätfel.**

Shaping the world you live in

MAXAM finns representerat i ett 20-tal europeiska länder med 27 fasta fabriker i 11 av dessa. Den sammanlagda försäljningsvolymen gör MAXAM till Europas största sprängämnesleverantör. MAXAM erbjuder ett komplett sortiment av högkvalitativa sprängämnesprodukter kombinerat med bästa tänkbara tekniska support och teknisk utveckling med syfte att göra produkterna säkrare, effektivare och miljövänligare.

MAXAM

Civil Explosives • Outdoors • Defence • Chem • Energy

MAXAM Sverige AB
Tel. 054-535310
E-mail. info@maxam-sverige.com

PERSPEKTIV

PÅ BYGGMARKNADEN

Konjunktur- och strukturanalys från Sveriges Byggindustrier Nr 6 Vecka 19, 2012

Ur innehållet

- ▶ **Produktivitetens utvecklingen i byggindustrin:** Forskarna Hans Lind och Han-Suck Song vid KTH har undersökt om dålig produktivitetens utveckling inom byggindustrin är en myt eller verklighet. Sid 1
- ▶ **Byggnadskonjunkturen fortsatt avvaktande:** Nuläget inom byggindustrin var oförändrat jämfört med mars och tendensen är att byggnadskonjunkturen fortsätter att stabiliseras. Sid 2

Produktivitetens utvecklingen i byggindustrin

Hur ligger det egentligen till?

Produktivitetens utvecklingen i byggindustrin är ett ämne som diskuterats och kommenterats under lång tid. För att hävda sig i en värld med stigande internationell konkurrens krävs ett ständigt utvecklingsarbete för att öka produktiviteten. Detta arbete sker också i de enskilda byggföretagen. Allt utvecklingsarbete gynnas av möjligheten att mäta utgångsläget och förändringstakten. Detta gör att produktiviteten – hur den mäts och hur den utvecklas – är en mycket viktig fråga för byggindustrin, liksom för andra näringsgrenar. Genom åren har ett antal utredningar genomförts i syfte att finna åtgärder som kan leda till ökad produktivitet i branschen. Utgångspunkten har oftast varit att nivån är för låg och att den inte ökar i önskvärd takt.

Vid jämförelser med andra branscher har det hävdats att byggindustrin ständigt tappar mark. En liknande utveckling rapporteras även från flera andra länder. Eftersom många inom byggindustrin inte till fullo känner igen sig i den beskrivningen är frågan om statistiken ger en rättvisande bild eller om det finns systematiska fel som leder till att produktiviteten underskattas. BI har tagit initiativ till ett flerårigt forskningsprogram, *Hållbart samhällsbyggande i världsklass*. Inom detta program har Hans Lind och Han-Suck Song¹ kartlagt frågeställningarna ovan genom att dels titta närmare på utvecklingen, dels hur väl tillgänglig statistik beskriver verkligheten.

I denna artikel redogörs, i korta drag, de viktigaste slutsatserna i rapporten. För den intresserade läsaren rekommenderas varmt rapporten i sin helhet. Den finns att hämta på BI:s hemsida www.bygg.org under rubri-

ken *Publikationer – Hållbart samhällsbyggande i världsklass*.

Beräkning av produktivitet

I nationalekonomiska termer är produktivitet² det förädlingsvärde som skapas per timme. För att beräkna produktiviteten behövs alltså data över förädlingsvärdet (skillnaden mellan försäljningsintäkter och inköp av varor och tjänster) samt över antalet arbetade timmar. För att mäta hur produktiviteten utvecklas från år till år behövs dessutom ett index som gör det möjligt att räkna om förädlingsvärdet till fasta priser.

Alla tre uppgifterna är förknippade med mätproblem men störst är problemen när det gäller att ta fram ett rättvisande prisindex som inte blandar samman prisförändringar med kvalitetsförändringar. Om kvaliteten på en produkt ökar mellan två tidpunkter är det sannolikt att priset ökar till följd av detta. Denna del av den totala prishöjningen ska dock inte rensas bort vid beräkning av det reala förädlingsvärdet. Rapportens viktigaste slutsats är just att de index som används för omräkning från löpande till fasta priser inte i tillräckligt hög grad lyckas fånga den rena prisutvecklingen inom byggindustrin varför deflateringen av förädlingsvärdet är behäftad med systematiska fel. Felen består i att prisutvecklingen överskattas, vilket i sin tur innebär att den reala produktivitetens utvecklingen underskattas. Hur stor underskattningen är kan vi inte veta eftersom det saknas data som gör en sådan omräkning möjlig. Fel i prismätningarna kan även förekomma avseende insatsvarorna. Även här gäller det att fånga upp eventuella kvalitetsförändringar för att mätningen ska bli korrekt.

Möjliga felkällor

I rapporten konstateras att det finns osäkerheter och felkällor i beräkningen av det nominella förädlingsvärdet. Det innebär att man inte kan lägga så stor vikt vid produktivitetsnivån ett enskilt år eller förändringen från

¹ Rapportförfattarna är verksamma vid Institutionen för Fastigheter och byggande vid KTH

² Här avses arbetsproduktivitet

ett år till ett annat. Den övergripande slutsatsen är dock att det inte tycks föreligga några systematiska fel i beräkningarna av det nominella förädlingsvärdet. Därmed påverkar inte dessa felkällor analysen av produktivitetens utvecklingen över en längre period.

Även när det gäller antalet arbetade timmar görs bedömningen att det finns osäkerheter i SCB:s mätmetod, men att risken för att storleken på eventuella felkällor skulle öka över tid är liten. Om det finns något systematiskt fel i skattningen av produktivitetens utvecklingen måste det alltså ligga i den metod för prisjustering som används när man går från nominellt förädlingsvärde till reallt. Just prisjusteringen är också det som i litteraturen oftast pekas ut som ett problem vid produktivitetmätningar inom byggindustrin i många länder.

Problem vid prisjusteringen – två svenska exempel

Anta att priset för ett hus som byggherren betalar stiger från 100 till 110 mellan år 1 och år 2. Frågan är då hur mycket av prishöjningen som beror på att byggherren får en bättre produkt, dvs. att kvaliteten har ökat. Det finns olika metoder för att skatta kvalitetsförändringens del av en prisförändring. I Sverige finns byggnadsprisindex (BPI) som följer byggprisernas utveckling från ett byggherreperspektiv. Det är en s.k. hedonisk mätmetod, dvs. den bygger på att ett antal olika egenskaper hos produkten vägs samman till en sammanfattande beskrivning av hur priset utvecklats. Svårigheterna här är hur de egenskaper som har störst betydelse för priset ska kunna identifieras och mätas. Rapportförfattarna konstaterar att BPI missar förändringar av en mängd kvalitetsaspekter t.ex. typ av utrustning i kök och badrum, golvmaterial, husets energiprestanda och miljöpåverkan m.m. Det index som används för prisjustering avseende bostadsproduktion är därmed undermåligt. (Som exempel kan nämnas att när man idag bygger miljövänliga stadsdelar har man färre garageplatser per lägenhet eftersom planerarna räknar med att allt fler ska använda kollektivtrafik och cykel. I BPI uppfattas detta som sänkt kvalitet, vilket leder till en uppjustering av de observerade priserna.) Om BPI överskattar prisutvecklingen leder det till en underskattning av produktivitetens utvecklingen i bostadsbyggandet.

Ett annat exempel är Entreprenadindex, som är ett samlingsnamn för ett flertal index avsedda för kostnadsreglering av byggentreprenader. Entreprenadindex används när SCB prisjusterar förädlingsvärdets utvecklingen för "övriga byggnader och anläggningar". Det konstateras i rapporten att inte heller detta index lämpar sig för att räkna fram ett reallt förädlingsvärde. Den främsta orsaken är i detta fall att det inte tas någon hänsyn till kostnadssänkningar till följd av ny teknik eller nya material. Därmed överskattas prisutvecklingen och produktivitetens utvecklingen i produktionen av "övriga byggnader och anläggningar" underskattas.

Internationell utblick

I den internationella litteraturen kring produktivitet i byggindustrin finns flera artiklar som anger att det kan finnas mätfel i de index som används för att räkna om

nominella förädlingsvärden till reala. I de fall försök gjorts att beräkna hur stort fel det blir varierar resultaten, men det handlar inte om försumbara belopp.

Slutsats

De index som används vid beräkningar av det reala förädlingsvärdet i byggindustrin kontrollerar inte på något sätt för kvalitetsförändringar och därmed är det inte meningsfullt att analysera och dra slutsatser om byggindustrins produktivitetens utveckling. Detta är den centrala slutsatsen i forskarrapporten. Eller för att använda rapportförfattarnas egna ord: "Det är mycket troligt att produktivitetens utvecklingen varit bättre än den som redovisats, men vi kan definitivt inte veta hur mycket på grund av bristen på trovärdig data som beskriver kvalitetsutvecklingen."

Fredrik Isaksson

fredrik.isaksson@bygg.org

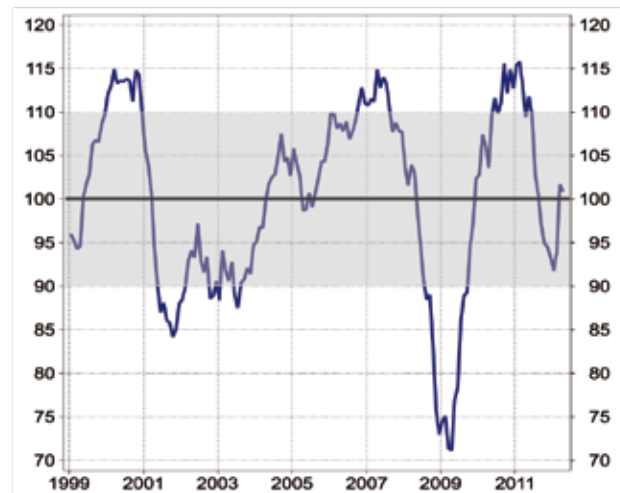
08-698 58 67

Byggkonjunkturen fortsatt avvaktande

Konjunkturinstitutets (KI) barometerindikator visar att stämmningsläget i svensk ekonomi befinner sig på en nivå som ligger nära det historiska genomsnittet och som därmed betecknas som ett normalläge.

Barometerindikatorn

Stämmningsläget i svensk ekonomi, säsongrensade värden

Förklaring: > 110 mycket starkare än normalt
100-110 starkare än normalt
90-100 svagare än normalt
< 90 mycket svagare än normalt

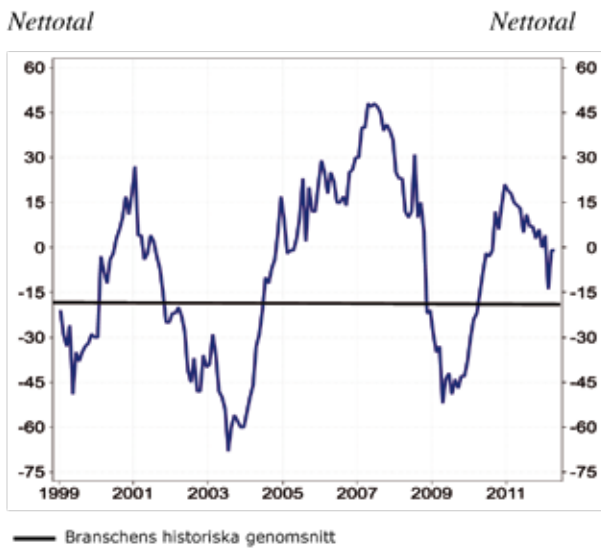
Källa: Macrobond, KI

Det betyder att förutsättningarna för en fortsatt återhämtning av produktionen inom näringslivet har stabiliserats. Även fast Sverige haft en positiv tillväxt i två års tid har vi ännu inte tagit igen hela produktionsgapet som uppstod efter finanskrisen. Både BNP- och produktivitetens utveckling för 2011 blev också sämre än förväntat då SCB reviderade siffror över antalet arbetade timmar. Revideringen medförde också att tillväxt-

förloppet efter finanskrisen blev lite annorlunda med högre tillväxttakt 2010 än tidigare och en lägre i fjol. Under fjolårets fjärde kvartal var BNP-utvecklingen endast 1,1 procent högre jämfört med samma kvartal 2010. Tillväxttakten försvagades därmed rejält under andra halvåret i fjol och försvagningen förklaras främst av en negativ utveckling av nettoexporten (export-import). Barometerindikatorutfallet för april pekar därför på att en viss återhämtning skett under årets första kvartal och att utvecklingen förblir relativt stabil även under årets andra kvartal.

Bygg- och anläggningsverksamhet

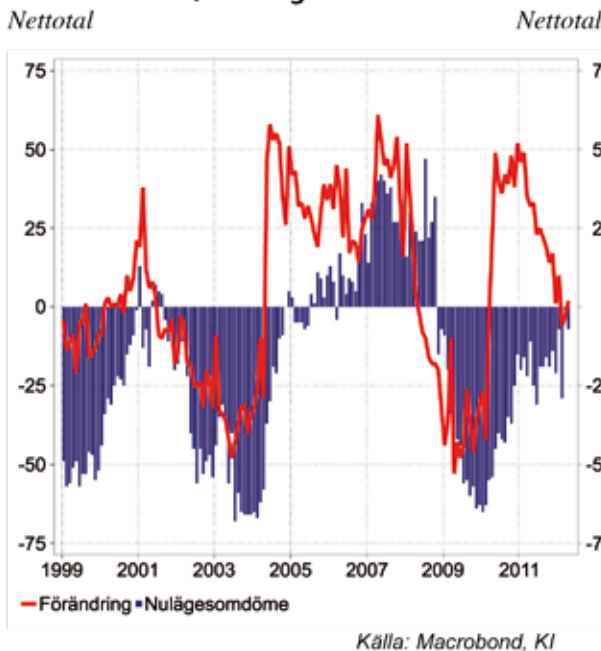
Konfidensindikatorn, säsongrensade värden

Källa: Macrobond, KI

Läget inom byggindustrin har också snabbt förbättrats under årets första kvartal och den sammanvägda konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet befinner sig nära 0-strecket, vilket får betraktas som en byggindustri som just nu växlat upp till ettans växel.

Orderstocken, säsongrensade värden

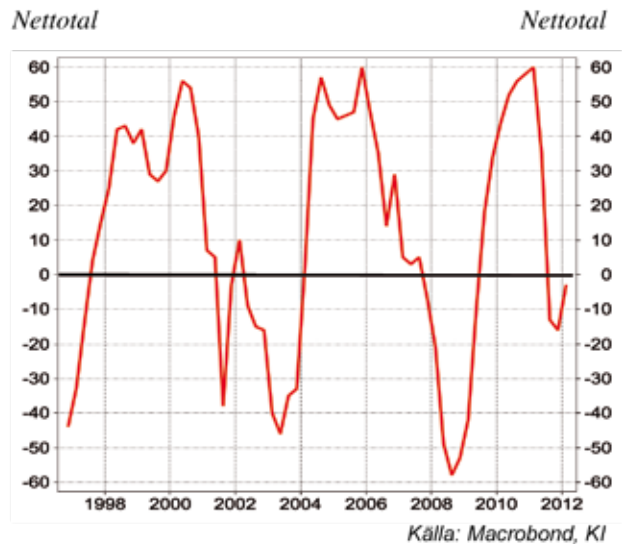
Källa: Macrobond, KI

Enligt KI:s barometer har den successiva försämringen av orderstocken nu planat ut, men bedömningen av dess

storlek är fortfarande mer negativ än normalt. Endast två av tio företag är mycket nöjda med storleken på inneliggande orderstock. Det ska också nämnas att det är främst företag inom anläggningsverksamhet som uppger att orderingången har ökat. Den genomsnittliga varaktigheten på orderstocken har dock snabbt förändrats från 36 veckor under fjärde kvartalet i fjol till 27 veckor första kvartalet i år. Nuvarande varaktighet är i nivå med det historiska genomsnittet för branschen.

I takt med att stämningläget försämrades under hösten föll även indikatorn över antalet anställda, men de senaste månadernas stabilisering har även bromsat fallet för denna indikator. Även här är det främst företag inom anläggningsverksamhet (SNI 42) som avser att anställa och som uppger att bristen på arbetskraft är det främsta hindret för verksamheten (32 %). Inom husbyggnad är det otillräcklig efterfrågan som är det främsta hindret (74 % av företagen inom SNI 41 uppger detta).

Utsikterna på byggmarknaden på ett års sikt, säsongrensade värden

Källa: Macrobond, KI

Företagens syn på utvecklingen ett år framåt i tiden föll kraftigt efter att toppen nåddes under första kvartalet i fjol. Det kraftiga fallet har under årets första kvartal nu bromsats upp och bekräftar bilden av en stabilisering av konjunkturen. Mest positiva om den närmaste framtiden är företag verksamma inom anläggning och minst positiva är de inom husbyggnad. Detta förstärker bilden av en tudelad byggkonjunktur där främst de mer konjunkturkänsliga delarna av byggindustrin fortfarande går trögt. De delar av industrin som är mer beroende av de offentliga beställarna ser däremot en fortsatt ljus bild av byggandet framöver. Hur länge denna splittrade bild kommer att kvarstå återstår att se. Förhoppningsvis blir bilden mer samstämmig framåt sommaren.

Johan Deremar

johan.deremar@bygg.org

08-698 58 49

STATISTIK

Sysselsatta (15-74 år) i byggindustrin 2010 -

Månad	2010	2011	2011	%
Jan	282	301	316	4,8
Feb	291	305	310	1,5
Mar	293	296	307	3,7
Apr	296	302		
Maj	303	315		
Jun	321	317		
Jul	319	321		
Aug	325	331		
Sep	305	304		
Okt	308	317		
Nov	316	330		
Dec	300	314		
Medel	305	313		

Källa: SCB

Arbetade timmar i byggindustrin 2010 -

Månad	2010	2011	2011	%
Jan	950	1 000	1 060	6,0
Feb	1 080	1 100	1 120	1,8
Mar	1 020	1 100	1 110	0,9
Apr	1 090	1 040		
Maj	1 110	1 260		
Jun	1 150	1 060		
Jul	660	700		
Aug	1 030	1 000		
Sep	1 180	1 180		
Okt	1 170	1 220		
Nov	1 230	1 290		
Dec	980	1 020		
Medel	1 054	1 081		

Källa: SCB

Arbetslösa byggnadsarbetare 2009 -

Månad	2009	2010	2011	2012
Jan	10,2	11,5	6,9	6,8
Feb	10,8	11,1	6,8	7,0
Mar	10,6	9,9	5,8	6,4
Apr	9,4	7,5	4,5	
Maj	9,7	5,4	3,2	
Jun	8,7	4,6	2,9	
Jul	7,5	5,1	3,2	
Aug	7,0	4,4	3,0	
Sep	6,5	3,8	2,8	
Okt	6,9	3,9	3,2	
Nov	8,0	4,6	3,9	
Dec	11,6	6,8	6,2	
Medel	8,9	6,6	4,4	

Källa: Arbetsförmedlingen och Byggnads
Sep 09-mars 10 reviderat av Byggnads

* Statistiken över bygglov och påbörjade lägenheter är behäftad med stor eftersläpning.

I tabellerna har vi därför räknat upp de senaste 12 månadernas statistik så att de någorlunda överensstämmer med SCB:s statistik

** K/T är priset i förhållande till taxeringsvärdet vid en viss tidpunkt (i detta fall 2009 års förenklade fastighetstaxering)

*** Fr.o.m. oktober 2007 ingår även målare (arbetslösa i kassa 28)

Beviljade bygglov, kvm 2010 -

Månad	2010	2011	2012	%
Jan	483	491	342	-30,4
Feb	521	441	639	44,8
Mar	624	983		
Apr	530	676		
Maj	632	695		
Jun	801	656		
Jul	505	321		
Aug	468	475		
Sep	594	568		
Okt	460	782		
Nov	507	621		
Dec	597	533		
Helår	6 722	7 242		

Källa: SCB, BI

Faktorprisindex för flerbostadshus 2010 -

Månad	2010	2011	2012	%
Jan	124,0	128,2	131,7	2,7
Feb	124,1	128,9	131,9	2,3
Mar	124,3	129,1	133,2	3,2
Apr	125,5	130,6		
Maj	126,5	130,6		
Jun	126,8	130,7		
Jul	126,8	130,8		
Aug	126,8	131,1		
Sep	126,9	131,3		
Okt	127,1	131,2		
Nov	127,2	131,3		
Dec	127,4	131,3		
Medel	126,1	130,4		

Källa: SCB jan 2012 reviderat

Småhuspriserna i riket totalt 2010 -

Månad	2010	2011	2012	%
Jan	1,54	1,60	1,55	-3,1
Feb	1,54	1,57	1,52	-3,2
Mar	1,54	1,58		
Apr	1,58	1,59		
Maj	1,58	1,59		
Jun	1,58	1,59		
Jul	1,60	1,61		
Aug	1,59	1,60		
Sep	1,58	1,59		
Okt	1,59	1,56		
Nov	1,59	1,54		
Dec	1,59	1,54		
Medel	1,58	1,58		

Källa: SCB

Beviljade bygglov, antal lgh 2010 -

Månad	2010	2011	2012	%
Jan	2 176	2 339	888	-62,0
Feb	2 323	1 830	2 556	39,7
Mar	2 173	3 494		
Apr	1 930	2 912		
Maj	2 984	2 453		
Jun	3 392	3 177		
Jul	1 649	1 150		
Aug	1 950	1 572		
Sep	2 099	2 479		
Okt	2 079	2 162		
Nov	2 204	2 627		
Dec	2 997	2 001		
Helår	27 956	28 195		

Källa: SCB, BI

Påbörjade lägenheter 2010 -

Månad	2010	2011	2012	%
Jan	1 323	2 894	1 565	-45,9
Feb	1 462	2 128	1 142	-46,3
Mar	2 623	2 400		
Apr	2 708	2 522		
Maj	2 669	2 409		
Jun	2 652	2 278		
Jul	1 113	555		
Aug	1 899	2 039		
Sep	2 495	2 083		
Okt	3 069	1 629		
Nov	1 996	2 175		
Dec	2 458	1 478		
Helår	26 467	24 591		

Källa: SCB, BI

KI:s konfidensindikator för byggindustrin, säs.rensad 2009 -

Månad	2009	2010	2011	2012
Jan	-29	-30	19	4
Feb	-35	-24	18	-14
Mar	-33	-22	15	-1
Apr	-52	-15	14	-1
Maj	-44	-8	13	
Jun	-42	-2	5	
Jul	-49	-3	11	
Aug	-44	-1	7	
Sep	-47	12	7	
Okt	-43	6	3	
Nov	-43	14	6	
Dec	-38	21	0	
Helår	-41,6	-4,3	9,8	

Källa: Konjunkturinstitutet

Euromaster™

Nu tar Orca Mining Services den nya laddtrucken Euromaster™ i bruk. Det ger marknaden i Sverige tillgång till SSE-systemet för sprängningar ovan jord. Systemets fördelar är både ökad flexibilitet och ännu säkrare kontroll på kvalitetsstyrningen vid sprängning.

Orca Sweden AB
Gyttorp
713 82 Nora

Tel. 0587 850 00
Fax. 0587 255 35
info.gyse@orca.com

www.oricaminingservices.com

Ekonomen som blev bergsprängare

Camilla Ahlgren driver idag Spräng och Mätkonsult i Nora AB tillsammans med Peter Bååth. Detta kan te sig lite märkligt av två anledningar. Hon är tjej och hon är ursprungligen ekonom/kontorist. Att bli bergsprängare är dock ett karriärbyte hon inte ångrar.

Att gå från ekonom till bergsprängare hör troligtvis inte till vanligheten, men det är just vad Camilla Ahlgren gjorde. Det hela började med att hon började jobba åt Berggruppen, företaget som Jan Bååth, Michael Hermansson och Janne Norén startat upp tillsammans. Jan Bååth valde sedan att lämna företaget och tillsammans med Camilla startade han då Spräng och Mätkonsult i Nora. I början var huvudinriktningen utbildning och vibrationsmätning men det sprängdes lite grann så fort det fanns tid. Men när tiden gick så blev det mer fokus på sprängningen och Camilla fastnade snabbt för branschen. Möjligheten att vara ute och jobba ser hon som en av de största fördelarna, samtidigt som hon fortfarande får användning av sina kunskaper

En typisk dag på berget. Det är ute i det härliga vädret som Camilla och Peter trivs bäst

som ekonom då hon sköter företagets bokföring.

– Det är härligt med variationen. Även om det stundtals är ett tungt yrke med allt som ska bäras, så är folk oftast hjälpsamma. Proppgruset får jag oftast framkört, säger Camilla med ett leende.

– Va, det händer aldrig mig, utbrister Peter och skrattar.

Peter Bååth och Camilla Ahlgren driver tillsammans Spräng & Mätkonsult i Nora AB

Peter och Camilla blev kompanjoner

Peter kom in i firman 1998 då hans pappa Jan Bååth blev sjuk. Så fram till Jans bortgång 2004 arbetade de alla tre tillsammans i företaget. För Peter passade det ganska bra att komma in i företaget just då, trots att det hade varit prat om det tidigare, då han hade gått arbetslös en tid efter att tidigare arbetat som svetsare så för honom var steget kanske lite mer naturligt. Dessutom hade han sprängkort sedan tidigare. Så sedan dess har han och Camilla vart kompanjoner vilket båda tycker har fungerat alldeles utmärkt.

– Vi kompletterar varandra. Jag sköter bokföringen och papperna, medan Peter är den som får meka

med maskinerna och tycker det tekniska är roligt, förklarar Camilla.

Trots att företaget heter Spräng och Mätkonsult, så är vibrationsmätning en verksamhet de inte ägnar sig så mycket åt längre utan sprängningen har tagit överhand.

– Det kändes lite märkligt att vibrationsmätta våra egna projekt, man kände sig jävig även om det är tillåtet att göra så, förklarar Peter.

– Dessutom började vår utrustning bli gammal och börja krångla så vi valde att inte investera i någon ny, inflikar Camilla.

Spränger i 900 grader

Projektet de befinner sig på i Frövi utanför Örebro är ett ty-

piskt sprängjobb för företaget. De spränger ut för en tillbyggnad av en anläggning, dit de även tidigare under året skjutit rörgraven. Camilla och Peter utför dock jobb som annars kanske inte hör till vanligheterna. Några gånger per år spränger de loss slaggen i SAKABs brännugn för farligt avfall.

– Hur det går till är affärshemligheter, så det tänker jag inte berätta skrattar Peter. Men förklarar ändå, ifall någon tvivlade, att det är ett krävande jobb eftersom de står och borrar in i ugnen genom små fönster. Temperaturen i ugnen är 900 grader.

Emelie Svensson

Från berg till småsten

Under drygt 20 år har vi samlat kunskap och erfarenhet för att bli en **ledande leverantör av helhetslösningar**. Vårt erbjudande innebär korta leveranstider, hög leveranssäkerhet och marknadens bästa utrustning och sprängmedel.

Om du bestämmer resultatet, så tar vi hand om resten.

NORAB

Besöksadress: Olofsbergsgruvan, Gyttorp. Postadress: P.O. Box 63, SE-713 22 Nora.
Tel: 0587-145 45. Fax: 0587-143 70.
E-post: office@norab.com. www.norab.com

Umeåprojektet

I BEF-Nytt:s serie ”Stora Projekt” är det dags att presentera ett stort projekt i Norrland som kanske inte sörlänningarna har någon kunskap om nämligen Umeåprojektet. Passar ju bra också med tanke på vårt Regionmöte i Umeå som ni kan läsa om på annan plats i tidningen.

Sedan 1980-talet har Umeå kommun och Trafikverket (före detta Vägverket) arbetat med att flytta ut trafik från Umeå centrum.

Bakgrund

Trafikverket har tidigare utrett ett nytt vägsystem under namnet Umeåprojektet. Detta ledde till en rad arbetsplaner, varav delen över Röbbäcksslätten överklagades till regeringen som därefter avtog planen. Motiven var att förslaget inte på ett avgörande sätt skulle förbättra trafiksituationen samt att projektet skulle medföra omfattande intrång i jordbruks- och naturområden.

Omstart för Umeåprojektet

1997 inleddes arbetet med att skapa en ringled i Umeå genom att bygga en ny cirkulationsplats vid stadens södra infart. Fyra år senare invigdes Kolbäcksbron, ett arbete som avslutade fem av de delprojekt som ingick i den första delen av Umeåprojektet.

2008 beviljades Umeåprojektet finansiering via Närtidssatsningen och den andra delen av Umeåprojektet inleddes. Projektet delades under 2009 upp i nio olika entreprenader och byggandet av entreprenad ett och sju började tidigt under hösten. Idag står tre av entreprenaderna färdiga. Dessa är entreprenad 1 (E4, Syd - Östteg), 4 (E12, Morkullevägen) och 6 (E12, Vägbro över ny järnväg).

År 1999 gjordes en omstart av projektet, med översyn av tidigare planering, under arbetsnamnet ”Umeåprojektet 2”.

1999 Regeringen upphäver fastställelsebeslutet

1999 Förstudie enligt miljöbalken påbörjas

2002 Vägutredning klar

2003 Detaljprojektering av etapp 1 påbörjas

2004 Vägverket Region Norr överlämnar vägutredningen till Vägverkets huvudkontor för begäran om tillåtlighet

2005 Miljö kvalitetsnormen (MKN) införs

2006 Uppdatering av trafikprognoser

2007 Återkallan av begäran om tillåtlighetsprövning

2008 Finansiering i Närtidssatsningen

Umeåprojektet är det enskilt största vägprojektet i Vägverket Region Norr.

Finansieringen för Umeåprojektet

Umeåprojektet är en investering på totalt cirka 1,89 miljarder kronor (prisnivå juni 2008). Projektet medfinansieras delvis av Umeå kommun och AB Volvo.

Trafikverket begränsar trafikstörningarna

Trafikverket bygger de olika delarna i projektet i den ordning som ger minst trafikstörningar. Det gör vi genom att ta hänsyn till trafikflödet och materialtransporterna mellan de olika entreprenaderna. Vi anpassar också utbyggnadstak-

ten till marknaden i stort och tar hänsyn till bland annat bygget av Botniabanan.

Upphandling av entreprenader

Upphandlingen av entreprenader som ingår i Umeåprojektet startade under våren 2009 och kommer att pågå de närmaste åren.

Umeåprojektet består av nio olika entreprenader, var och en med unika förutsättningar.

Entreprenad 1, 4 och 6 är klara och i full drift. Byggarbeten pågår för fullt på entreprenad 2, 3, 5 och 7. Detaljprojektering pågår på entreprenad 9. Entreprenad 8 a är på utställning och för entreprenad 8 b pågår arbetsplanering.

Umeåprojektets entreprenader

Entreprenad 1, E4 Syd-Östteg, entreprenör Svevia.

Omfattar en nybyggnad av 2 km fyrfältsväg, ombyggnad av 1,5 km mötesfri landsväg, en bro och en cirkulationsplats.
Längd: 3,5 km. Klar 2010.

Entreprenad 2, E4 Porfyrvägen-E4 Norr (Kolbäcksleden), entreprenör Peab

Omfattar ombyggnad av Kolbäcksleden till 2+2-väg, sex cirkulationsplatser, en planskild trafikplats, en vägbro och fem gång- och cykelportar. Sju befintliga portar kommer även att breddas på grund av den ökade vägbredden. Längd: 6 km. Byggtid cirka: 2,5 år.

Entreprenad 3, E4 Sandahöjd-E4 Norr (Kolbäcksleden), entreprenör Skanska

Omfattar ombyggnad av befintlig E4 i norra Umeå till 2+2 väg och 2+1 väg med mitträcke. Även cirkulationsplatsen vid Sandahöjd kommer att byggas om, bland annat för att ansluta till den nya vägen genom I20-skogen, entreprenad 5 i Umeåprojektet. Längd: 2 km. Byggtid: cirka 1 år

Entreprenad 4, Morkullevägen, entreprenör NCC

Omfattar ombyggnad av befintliga vägar i anslutning till morkullevägen. Även tre cirkulationsplatser och en gång- och cykelport ingår i entreprenaden.
Längd: 1 km. Klar 2010.

Entreprenad 5, E12, Hissjövägen-Ersboda (I20-skogen), entreprenör Skanska

Omfattar nybyggnad av 2 + 1-väg, samt sju broar och portar och en cirkulationsplats.
Längd: 5 km Byggtid cirka: 2 år
Entreprenad 6, E12, Vägbro över ny järnväg, entreprenör Svevia
Entreprenaden omfattar nybyggnad av en bro.
Längd: 25 m. Klar 2010.

Entreprenad 7, E12 Hissjövägen-Vännäsvägen, entreprenör Svevia

Omfattar nybyggnad av mötesfri landsväg, en vägbro, gång- och cykelväg, en ägovägsport, en gång- och cykelbanebro, tre gång- och cykelportar samt en cirkulationsplats.
Längd: 2 km Byggtid cirka: 2 år

Entreprenad 8 a. E12, Västra länken, delen Röbbäck - Klokarbäcken

Entreprenaden omfattar projektering av nybyggnad av mötesfri landsväg, bro över Umeälv, planskilda trafikplatser och cirkulationsplatser, vägbroar, jordbruks-, ägo- och fritidsportar.
Längd: cirka 5,5 km. På utställning 18/4 - 18/5. Byggtid cirka 2 år.

ELEKTRONISK TÄNDAPPARAT

En tändapparat för tändning av upp till
16 st elektriska VA-sprängkapslar alternativt
en NONEL- sprängkapsel

Kraftfull, liten,
ergonomisk, tillförlitlig
En perfekt produkt för bergentrepörer

* alternativt 84st elektriska sprängkapslar (U, klass 2)

NTX® är ett Nitrex srl
varumärke

Kontakta
Hans.Wallin@nitrex.it eller
Stefan.Andersson@nitrex.it
för ytterligare upplysningar

Entreprenad 8 b. E12, Västra länken, Vännäsvägen, mellan Klockarbäcken - Tvärvägen (Norra länken)

Entreprenaden omfattar projektering av breddning av befintlig väg till 2+2-väg mellan 8 a - Norra länken.

Längd: 1,9 km. Arbetsplan pågår. Byggtid cirka 2 år.

Entreprenad 9. E12, Västra länken, delen Röbbäcksdalen - Röbbäck.

Entreprenaden omfattar projek-

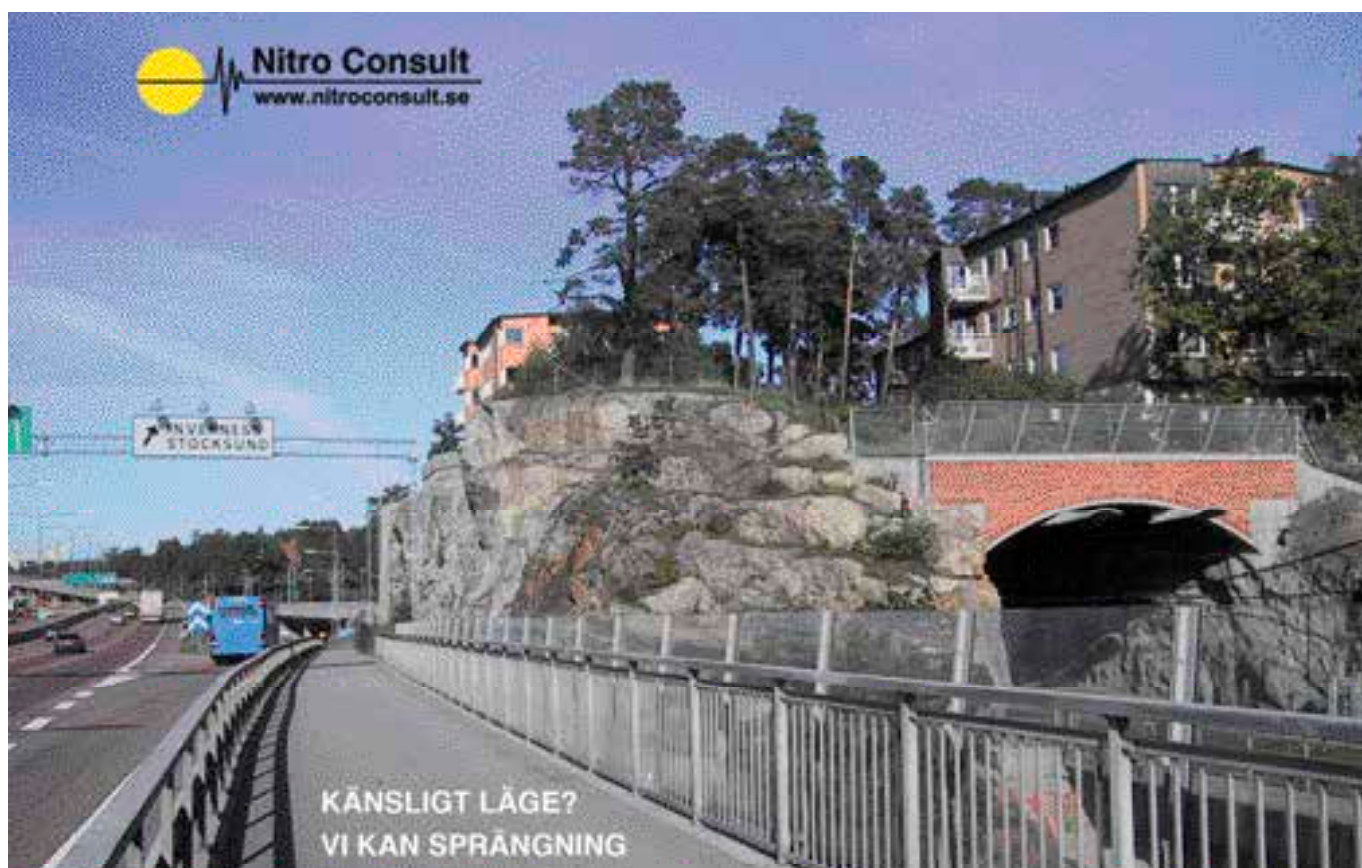

Bro över Umeå älv.

tering av nybyggnad av mötesfri landsväg, cirkulationsplatser, jordbruks- och fritidsportar. Entreprenaden berör Natura 2000-område. Längd: cirka 3.2 km. Detaljprojektering pågår. Byggtid: cirka 2 år.

Bro öster om Prästsjön

Olyckskommission jobbar vidare

Olyckskommissionen Bergsprängning lever vidare och hade ett möte i slutet av maj. Det första resultatet av gruppens samarbete finns nu ute i form av en checklista för upphandling och utförande av bergsprängning.

Alla deltagande organisationer och företag verkar nu för att dessa checklistor ska användas och resultatet hitintills ser lovande ut. Det är redan många bergsprängningsföretag som stött på checklistan hos sina beställare. Framöver kommer även en lite fördjupande handledning tas fram som stöd till hur checklistorna ska användas. Alla checklistor ligger på BEFs hemsida under fliken om sprängning och finns även att få i tryckt format.

Olyckskommissionen fortsätter sitt arbete för en säkrare bransch med fortsatt samverkan i branschen

På uppdrag av gruppen har Stig Adolfsson, tidigare Arbetsmiljöverket, skrivit en artikel om olika typer av sprängämne och om orsaker till varför en dola uppstår och vad man kan göra för att minska riskerna vid planering av jobbet och val av sprängämne. Även artikeln återfinns på BEFs hemsida

under fliken om sprängning.

Gruppen arbetar även vidare med att försöka ta fram gemensamma rekommendationer på hur maskiner som går i berg borde se ut när det gäller skydd. Nästa möte är planerat till oktober.

Emelie Svensson

Godkänd förvaring av explosiva varor.

Våra skåp, dörrar och valv är godkända enligt EN 1143-1 i klass Grade III (3). Certifierade av SBSC.

Grade III-1500SP

Grade III-1700SP
Rymmer en europapall

Modulvalv Grade III

Huvudkontor
Robur Safe AB
Lundbyvägen 8
311 67 SLÖINGE
Tel: 0346 – 260 260
Fax: 0346 – 260 222
info@robursafe.com

Försäljningskontor
Haninge Företagshotell
Handenterminalen 4
136 40 HANDEN
Tel: 08 – 745 72 11
Fax: 08 – 776 36 66
www.robursafe.com

**Beställ nu för säker leverans
innan årsskiftet**

Sprängappen lanseras i augusti

BEFs sprängapp är nu klar att lanseras. I dagsläget pågår provkörning av systemet hos några pilotföretag. Systemet kommer att lanseras i augusti då den första modulen släpps i form av en sprängjournal.

BEF tror sig nu kommit på ett sätt att öka säkerheten och få ordning på dokumentationen i bergsprängningsbranschen. Genom att uppätta ett gemensamt dokumentationssystem skulle vardagen underlättas både för bergsprängare, beställare och konsulter. Våra medlemsföretag har börjat efterfråga möjligheten till digital dokumentering, vilket vi tror är framtiden.

Stort mervärde för både sprängare och beställare

Fördelarna med ett digitalt system är många och mervärdet stort för

både bergsprängningsentreprenörer och deras beställare. Steg ett i BEFs version är en sprängjournal. Men detta kommer sedan att utökas med lagerhantering, riskbedömningar, sprängplaner, tidsrapporter, avvikelser, tillbudsrapporter, tillstånd osv. Allt som helt enkelt behövs för att idag styra ett bergsprängningsprojekt. I detta system kan beställare och konsulter gå in och hämta den information som de behöver genom ett personligt login till projektet. Genom att göra detta digitalt reduceras pappershanteringen och det förenklar för beställaren och konsult då dokumentationen är likriktad. Detta kommer också höja nivån och kontrollerad dokumentation ökar säkerhetstänkandet. Det kommer ge möjligheten till snabbare information, då bergsprängaren direkt ute på arbetsplatsen kan fylla i

sprängjournalen via telefonen. Beställaren och konsulten kommer då direkt efter salvan kunna plocka fram intressant information för deras räkning. Detta kommer även säkerhetsställa den dokumentation som både Polis, Arbetsmiljöverk och MSB efterfrågar.

För bergsprängningsentreprenören innebär det även att man får ut värdefull statistik och faktura-underlag över exempelvis bergvolym och sprängmedelsvolym, vilket gör att man kan både följa sitt jobb och företag bättre. Mer information kommer! Men håll till godo, nu är den på gång!

Emelie Svensson

A complete rock service
**People make
the difference**

Nobody gives a better
blasting performance...

Hugelsta, 635 02 Eskilstuna.
Tel: 016 13 90 77 Fax: 016 12 87 10

EPC-SVERIGE **EPC
GROUPE**

The Equipment

The Shotfirer

The Team

En otydlig delegering av arbetsmiljöansvaret kan leda till straffansvar

Hovrätten har i en dom nyligen fastslagit att en VD som delvis delegerat sitt arbetsmiljöansvar för en anläggning ska dömas till ansvar för att en elektriker dött efter att ha blivit påkörd av en hjullastare i en av anläggningens lokaler, se Hovrätten över Skåne och Blekinges dom av den 19 april 2012 i mål nr B 2701-11. Tillsammans med VD:n dömdes även den arbetsledare som delvis genom delegering mottagit arbetsmiljöansvaret för anläggningen. Bolaget ålades även en företagsbot om en (1) miljon kronor.

Krav vid delegering av arbetsmiljöansvar

Det finns flera krav som måste uppfyllas för att en korrekt delegering ska ha skett, dvs. för att straffansvaret för arbetsmiljön ska ha överflyttas från en person till en annan.

- Det måste finnas ett behov av delegering
- Den som mottar delegeringen måste vara självständig och kompetent
- Delegeringen ska vara tydlig

Ett behov av delegering finns ofta om den som har arbetsmiljöansvaret inte är rätt person eller inte befinner sig på rätt plats för att ha möjlighet att omedelbart påverka arbetsmiljön.

För att uppfylla kravet på självständighet och kompetens ska den som mottar delegationen vara självständig i förhållande till den som delegerar och kunna fatta egna beslut avseende arbetsmiljön och ha de ekonomiska förutsättningarna (budget) för att göra det. Vidare ska personen som mottar

delegationen ha den kunskap som krävs för att utföra den delegerade arbetsmiljöuppgiften. Gärna får personen ha gått kurser inom arbetsmiljö för att visa att kompetenskravet är uppfyllt. Kravet på kompetens ska vara uppfyllt innan delegationen sker.

I kravet på tydlighet ingår att det i delegationen klart framgår vilket arbetsmiljöansvar som överflyttas.

Om kraven inte uppfylls gäller inte delegationen vilket innebär att det straffrättsliga ansvaret för arbetsmiljön inte överflyttas från delegerande part till mottagaren av delegationen.

Hovrättens dom

Elektrikern som enbart tillfälligt utförde arbete i bolagets lokaler uppmärksammade inte en backande hjullastare som backade på honom varefter han avled av sina skador.

I domen gjorde Hovrätten bedömningen att VD:n i och för sig delegerat en viss del av arbetsmiljöansvaret i lokalen där dödsolyckan skett till arbetsledaren men att VD:n fortfarande var så aktiv i arbetet med arbetsmiljöfrågorna att inte hela ansvaret överförts på arbetsledaren. Arbetsledaren hade inte heller de ekonomiska befogenheterna att vidta mer omfattande arbetsmiljöåtgärder i anläggningen. Båda ansågs därför vara ansvariga för de brister som existerade i arbetsmiljön. I detta fall bestod bristerna i bland annat att VD:n och arbetsledaren inte riskbedömt arbetet i lokalen, att båda underlåtit att informera företaget där elektrikern var anställd om arbetsmiljöreglerna i bolagets

lokaler och att de försummat att upprätta trafikregler för arbete med hjullastare. Därför ansågs både VD:n och arbetsledaren ha orsakat elektrikerns död. Båda dömdes för arbetsmiljöbrott genom vållande till annans död till villkorlig dom och 60 dagsböter.

Åklagaren yrkade även på att bolaget skulle betala en företagsbot om två (2) miljoner kronor. Hovrätten fann att bolaget skulle betala en företagsbot om en (1) miljon kronor och valde att sätta ner beloppet med motiveringen att det inte fanns något vinstsyfte bakom arbetsmiljöbristerna och med hänsyn till att bolaget betalat ut ersättning till elektrikerns anhöriga.

Domen är överklagad till Högsta domstolen av både VD:n, arbetsledaren och bolaget. Högsta domstolen har ännu inte beslutat om de ska ta upp målet till prövning eller inte.

Reflektioner

Domen visar att såväl en oklar uppdelning av arbetsmiljöarbetet som en oklar delegering av arbetsmiljöansvaret kan innebära att straffansvaret fortfarande ligger kvar på delegerande part. Med andra ord måste alla krav på en delegering vara uppfyllda för att den som delegerar arbetsmiljöansvaret inte ska ha kvar något straffansvar. Det är viktigt med tydlighet i både skrift och i den praktiska hanteringen.

Pia Pehrson, Advokat,
Foyen Advokatfirma

Anna Lundberg, Bitr.
jurist Foyen
Advokatfirma

Visionär och musikalisk föreningsstämma

Roland drar BEFs visioner om framtiden

Under den formella avdelningen av stämman beslutade församlingen att gå på valberedningens förslag av styrelse.

Kvarstår: Jan Johansson, Andreas Christofferson och Pelle Svensson. **Omval:** Kurt Sjökvist och Kenneth Svensson. **Nyval:** Mikael Kauppi.

Suppleanter: **Nyval:** Per-Anders Nilsson och Bertil Almqvist. **Omval:** Martin Malmsten och Lars Kvarnvik. Till valberedning omvaldes Toivo Johansson och Åke Gustavsson.

Roland kunde när han poängterade BEFs målsättningar peka på en rad framgångar för föreningen. Dialogen med myndigheter förbättras hela tiden, föreningen är något man räknar med som en mycket viktig instans. BEF har tagit initiativ till "Olyckskom-

mission Bergsprängning" och tillsammans med TRV, SBMI, ME, Arbetsmiljöverket, Sveriges Byggindustrier, Byggnads och SECO arbetat fram en olycksförebyggande checklista för Bergsprängning - Byggskedet och Bergsprängning - Upphandling.

Det administrativa ansvaret för Rådet för sprängteknisk utbildning har BEF nu tagit över från Sveriges Byggindustrier. Rådet hanterar tillstånden för sprängkort och borrhörkort. Här fördes en diskussion angående giltighetstiden för borrhörkort, livstid eller 10 år. Styrelsen går vidare med frågan.

Utbildningarna som BEF initierat för beställare har rönt mycket stor uppskattning. Ett tiotal har hållits under året för stora beställare som NCC, PEAB, Trafikverket och Veidekke.

En ny försäkringslösning med en större förståelse för hur branschen arbetar finns nu med BRIM. Arbetet inom de olika projektgrupperna belystes.

Emelie informerade om en applikation för smarttelefoner och surfplattor som BEF arbetat fram. Första versionen kommer efter sommaren. Den gör det enkelt att fylla i och skicka iväg sprängjournaler direkt ute i fält. Men projektet har växt och önskemål om att man också på samma sätt ska kunna sköta alla tillstånd, riskbedömningar och sprängplaner har framförts. Det kommer att läggas till i senare uppdateringar.

BEF 2015

Efter den formella avdelningen av medlemsmötet målade Roland upp styrelsens visioner för de när-

maste tre åren och gav sin syn på hur dessa mål kunde nås.

1. **BEF** omsätter 90 % av uttagen volym ovanjord, en förutsättning för påverkan och god ekonomi.
2. **BEFs** partners innefattar samtliga ledande leverantörer och konsulter i branschen.
3. Medlemmarna är till 90 % auktoriserade.
4. **BEF-nytt** är det ledande mediet inom branschen, ett viktigt forum för att sprida vårt budskap.
5. Medlemsföretagen ses som ett branschföredöme inom arbetsmiljö och säkerhet och skapar på så sätt en positiv image mot kunder och myndigheter. Detta leder till bättre lönsamhet.
6. **BEF** påverkar branschens tekniska utveckling genom en intensiv dialog med leverantörerna.
7. **BEF** är en självklar dialogpartner för myndigheter och organisationer. Inga beslut tas innan dialog med BEF.
8. **BEF** och medlemsföretagen attraherar fler ungdomar till branschen så att framtida personalförsörjning klaras. Det sker genom att attraktiva arbetsuppgifter erbjuds i god miljö och aktiv påverkan inför yrkesval.
9. **BEF** arbetar aktivt med branschens utbildningsfrågor. Grundutbildningarna på verkas och man tar greppet om "måste utbildningarna".
10. Ett **BEF-center** som förutom kontor också inrymmer lokaler för utbildningsverksamhet och gärna något medlemsföretag eller någon partner. En naturlig samlingspunkt för bergsprängningsentreprenörerna.

Roland hälsar alla glada medlemmar välkomna till kvällens middag

Styrelsens ordförande Jan Johansson menade att väldigt många framsteg har gjorts de senaste åren tack vare BEF och dess medlemmar. Arbetsmiljö och säkerhet har tagit ett jättekiv framåt och bergsprängarnas status har höjts åtskilligt under de elva år som BEF har funnits. – Framstegen vi redan nått får mig att tro att vi genom BEF kan förändra världen ännu mycket mer för att få justare villkor och bättre ekonomi i våra verksamheter, inte minst genom initiativ som Auktoriserad Bergsprängare, hävdade Jan bestämt.

Jan Brolund, KCEM (Kompetenscentrum för Energetiska Material), underströk vikten av att dra fler ungdomar till branschen. KCEM har startat en yrkeshögskola för processoperatörer inom explosivvaruindustrin och utbildning av föreståndare för explosivvaruhantering samt produktionsföreståndare. Industrin har gått in

och stöttat eftersom de är bekymrade för den framtida rekryteringen. Man vill också påverka universiteten så att examensarbeten och doktorander lyfter forskningen inom området. Mycket intressant för sprängämnesleverantörerna, kommenterade Roland.

Auktoriserad Bergsprängare inne i ett viktigt skede

Emelie rapporterade att 64 medlemmar hittills har genomfört utbildningen Auktoriserad Bergsprängare. Av dessa är nu 34 auktoriserade medan 30 fortfarande befinner sig i implementeringsprocessen där man granskar sina rutiner och arbetsmetoder för att se vad som eventuellt behöver göras annorlunda. Under den processen kan man också få hjälp från BEF. Många företag menade att de var på gång men processen verkar ändå ha stagnerat. Mötets allmänna mening var att man kanske

Gillis och Joakim Natzen, Natzen Sprängtjänst, ser nöjda ut

borde sätta en tidsgräns som en liten ”spark i baken” för att komma till skott med slutrevisionen. Det framkom också att auktorisationen förutom att det innebär en konkurrensfördel i vissa situationer också tillför ett utmärkt styrmedel och ett systematiserat arbetssätt som innebär ordning och reda i företaget. En lång diskussion följde. Någon menade att auktorisation egentligen borde vara obligatorisk för att inte riskera ett A och ett B-lag inom organisationen, medan andra ansåg att vissa lokala företag med given kundkrets hade mindre nytta av att vara ett A-företag. Lagar och förordningar gäller vare sig man är auktoriserad eller inte. Styrelsen tog till sig alla åsikter.

Linda Christofferson visade sig vara en heljare på munspel

Johan Almquist och Emma Ivarsson hjälpte till att sänka medelåldern på stämman

Mayvor Carlsson är engagerad i publiken

Lars Kvarnvik rockade loss och visade att han även bemästrade sångteknik

Sång hela kvällen lång

Under kvällens festmiddag visade BEFarna sin musikaliska sida. Som framgår av bilderna kunde förutom den gemensamma skönsången även flera mycket kraftfulla och begåvade soloframträdanden avnjutas under kvällen. Det är alltså inte bara Kurt Sjökvist som har guld i strupen

Kjell Duberg

Vinnande laget i tävlingen gör segerdans

Regionmöte i Umeå med extra krut

Kritiken om att allt ska hända i Stockholm har tonats ner efter det lyckade regionmötet i Göteborg i höstas och kommer förhoppningsvis att dö ut helt efter regionmötet i Umeå som hölls den 31 maj.

Som plats till mötet hade organisationskommittén med Andreas Christofferson i spetsen valt Häljegård som har specialiserat sig på konferenser med aktiviteter som smäller, vilket borde passa bergsprängare.

Regionmötet samlade ett 30-tal medlemmar och partners. På programmet stod bl.a. information om BEF och branschen, marknadsbedömningar samt alltid lika uppskattade Bo Ronges anförande, denna gång under rubriken Norrlands Geologi.

Efter lunch fick våra partners tillfälle att presentera sina produkter och tjänster.

Sedan började den verkliga utmaningen, under ledning av Häljegårds ägare, *Erik Johansson*, med både förflutet som bergsprängare

(Explosiva varor) och proffsboxare. Deltagarna stuvades in i ett antal bilar och for ut i den norrländska storskogen. Väl framme vid "skjutfältet" var första gren björnskjutning med hjälp av gevär och dynamit. Gren två var mörning av kött medelst pentylstubin som avslutades med jämförande provsmakning som utföll så positivt att Albin ska införa konceptet på sin restaurang i Falkenberg. Därefter kom några mer "normala" grenar (äggskjutning med luftgevär och lerduveskytte) innan höftskjutning med gevär ala cowboy startade.

Kvällen avslutades tillbaka på gården med en god avslutningsmiddag gjord på gårdens egna produkter. Summering, en minst sagt annorlunda upplevelse som väckte gillande hos flertalet av deltagarna.

"Den som inte gillar när det smäller är det ju något fel på" uttryckte Häljegårdens ägare *Erik Johansson*. Deltagande bergsprängare var förmodligen beredda att hålla med. På bilden skjuter Micke Kauppi en sprängfylld björn.

Det sprängmörade köttet förbereds, fransyska och rostbiff som sprängs med pentylstubin. Enligt resultatet krävdes några mindre tuggor på det sprängmörade köttet jämfört med referensbitarna.

PS: Det kunde också noteras att den gode Erik har goda kontakter med pressen, pentyl mörningen av kött övervakades både av TV och lokaltidningen.

Roland Netterlind

Mötet inleddes lugnt och stilla med presentationer om branschen och vad som är på gång hos våra partners

NITREX SRL- företaget med stort verksamhetsområde

Det italienska företaget Nitrex SRL är sedan en tid tillbaka ny aktivt stödjande partner i BEF. Ägaren och grundaren av Nitrex är entreprenören Roberto Folchi som har mer än 30 års erfarenhet från säker användning av explosivämnen och är en välkänd profil på den internationella explosivarenan. Nu vänder företaget blickarna mot Sverige och norra Europa.

Nitrex har ett nybyggt huvudkontor i Lonato vid den italienska Gardasjöns södra spets. Företaget verkar i Europa, Nordamerika, Afrika och Asien. Verksamheten bedrivs inom flera verksamhetsområden. De anordnar regelbundet uppskattade utbildningar för specialister och den italienska explosivsektorn. Sevesoutredningar, risk och säkerhetsanalyser för explosivaruanläggningar är ett annat viktigt verksamhetsområde.

Nitrex är partner i EUExcert

Nitrex är en ursprunglig partner i EUExcert och har varit engagerade i projektet EUExcert allt sedan starten 2003. Genom sin gedigna yrkeskunskap har Roberto Folchi och övrig personal vid Nitrex bidragit till den internationella framgången med projektet.

Kvalificerade sprängningar under vatten på stora djup

Nitrex avslutade i december förra året ett stort uppdrag i USA. På mer än 110 meters djup i Lake Mead sprängde Nitrex ett hål med

Den specialdesignade utrustningen som krävdes för sprängningen på 110 meters djup

minimimåtten på 20*20*20 meter. I det sprängda hålet placerades en betongkonstruktion som utgör bottenventil för en mer än 50 km lång vattentunnel som förser Las Vegas med dricksvatten från Lake Mead som är vattenreservoaren för Hooverdammen i Coloradofloden. För att kunna genomföra detta ovanliga uppdrag tvingades

Nitrex att utveckla en specialladdning med avancerad teknologi för riktad sprängning med hjälp av en strålbildande laddning. Avancerade demoleringsprängningar av byggnader och infrastruktur på internationell marknad är också något företaget genomför regelbundet.

Demolering av broar är ett vanligt uppdrag för Nitrex

Support du kan lita på

Sandvik Security+

Tuffa maskiner på tuffa uppdrag. Security+ garantipaketet ger det bästa skyddet för din borrhög mot oväntade och kostsamma reparationer. Med Security+ får du skydd bortom standardvarianten med ett års garanti, upp till 3 år eller till 5000/7000 motortimmar, beroende på vilket som först

inträffar. Utöver det görs inspektioner vid 2500, 4500 och 6500 motortimmar. Garantipaketet finns i fem nivåer - välj det som passar dig bäst. Med Security+ och professionell service garanteras ökad produktivitet - och inte minst ett höjt andrahandsvärde på din maskin.

SANDVIK MINING AND CONSTRUCTION SVERIGE AB, TEL. 026-26 20 00
www.sandvik.com

Utveckling, tillverkning och marknadsföring av utrustningar för branschen

Nitrex har utvecklat den elektroniska tändapparaten Micko Dual som har kapacitet för att starta både Nonel och upp till 16 VA-tändare i salva. Nu pågår nyutveckling av en radiostyrd tändare för fjärrutlösning och en ohmmätare.

Nitrex etablerar nu verksamhet inom Norra Europa med basen i Sverige med Hans Wallin (hans.wallin@nitrex.it) som marknadsansvarig och där Stefan Andersson har ansvaret för teknisk service och kundstöd (stefan.andersson@nitrex.it)

I samband med etableringen i Norra Europa marknadsförs hela NTX produktportfölj i området.

Vibrationsmätare är en av produkterna som nu finns tillgängliga och Nitrex erbjuder försäljning, support, underhåll och kalibrering av dessa utrustningar lokalt i Sverige.

Det nyetablerade service- och supportcentret erbjuder även service och support på spräng- och tändutrustning av andra fabriker än Nitrex egna. Tanken med detta är att kunden skall få hjälp snabbt vid behov.

Blå "inforuta": Om Du gör ett besök på "You Tube" och söker på Nitrex så hittar du en stor del av de publikdragande demoleringsprängningar som Nitrex regelbundet genomför.

Hans Wallin

Stefan Andersson

Solig debut för MaskinExpo på Stoxa

Solen lyste nådigt över besökarna när MaskinExpo begick sin debut på egna domäner. Köpet av Skepptuna Golfklubb innebär att MaskinExpo numera förfogar över 63 hektar egen mark. Dessutom arrenderas 3 hektar angränsade mark. Området är döpt till Stoxa, Stockholm Outdoor Exhibition Area. Sex kilometer nyanlagda vägar i vacker natur kantades under mässan av 545 utställare. Minitågen som trafikerade mässområdet användes flitigt av besökarna.

Totalt under de tre dagarna kom 26 475 besökare. Eftersom vägarna i området är smala och krokiga lyste bilköerna som oändliga pärlband i solskenet och det krävdes en stor portion tålamod för att ta sig dit och därifrån.

Kjell Duberg

Linn Storäng är Sandviks nya Sales Area Manager på Construction Sverige.

Stefan Svensson vid Atlas nya Stonetech diamanthuggare, 100 hkr och automatisk kontroll av vajerns spänning.

Christer Wretman visar entusiastiskt Global Drillings nyheter.

Keijo Månqvist, CME, har som vanligt sensationell borrarputrustning som han här presenterar för Tina och Mikael Kauppi, Magnus Schakt AB.

Det krävdes en stor portion tålamod för att ta sig till och från mässan.

Traditionen fortsätter

För sjunde gången delade BEF och Sandvik ut stipendium till bästa avgångsstudenterna från Kista gymnasium och Spångbergsgymnasiet. Det kan man kalla tradition.

Utdelningen ägde rum vid Sandviks monter och pristagarna Albin Nilsson, Kista gymnasium,

och Joel Eriksson, Spångbergsgymnasiet, anlände tillsammans med klasskamrater och stolta anhöriga. Stipendierna är på 10 000 kr samt en studieresa till Sandviks fabrik i Tammerfors. Stort grattis säger BEF!

PS: Ni ser hur grabbarna ser ut på framsidan.

Roland Netterlind

En skara tappra bergsprängare hittade tillslut skatten

BEF arrangerade i år tillsammans med våra partners under MaskinExpo en skattjakt med tipspromenad, då BEF för första året provade att inte ha någon egen monter men ändå ville finnas på plats för att möta våra medlemmar och partners. Det var en tapper skara bergsprängare som tog sig runt hela banan, där tipsfrågor var utplacerade i våra partners montrar.

Att få bergsprängarna att samlas för en gemensam skattrunda var inte det lättaste. Många var det som inledde jakten, men som istället fastnade i affärer i de olika monterarna. Men då får vi ju säga att ett av målet uppnåddes med att leda bergsprängarna rätt till monterarna. Bland de som tog sig hela vägen runt och deltog på prisutdelningen var spänningen nervös. Prisbordet var uppdukat med diverse fina priser från våra partners.

Toivo Johansson, Uddevalla Bergsprängning, yr av segerlycka, solsting och måhända lite starkare drycker hade svårt att välja pris men valde tillslut att svalka ner sig med Global Drillings kylbag fylld med läckerheter.

Nervös väntan för Lannerholt

Extra nervös blev väntan för Christoffer Lannerholt, Magnus Schakt AB, som var i ledningen när klockan för prisutdelningen klämtade. Han hade siktat in sig på den kombinerade Nonel-VA tänd-

apparat som Henning Greek, Safe Explosives, skänkt till prisbordet. Solidariskt inväntades dock gänget från Uddevalla Bergsprängning och till Lannerholts stora förtret tog Toivo Johansson segern. Toivo utmattad efter spurten valde dock att gå på Global Drillings pris som innehöll törstsläckande dryck. Överlycklig rusade Lannerholt fram till prisbordet omfamnade tändapparaten. Alla deltagarna gick nöjda därifrån med fina saker från våra partners, allt från Helly Hansentröjor, borrhävar, Thermostövlar till sommarkit med grillpinnar, handdukar osv. Vi framför härmed ett stort tack till alla våra aktivt stödjande partners som deltog på mässan och gjorde arrangemanget möjligt.

Tack till: Atlas Copco, Sandvik Mining and Construction, CME, Ruba Gummi, Transtronic, Impab, Desrock, SafeExplosives, Global Drilling.

Jessica Johansson och Henning Greek, Björknäs Bergsprängning AB, med MaskinExpos yngste deltagare, en tre dagar gammal valp.

Emelie Svensson

IMPAB AB en uppstickare i bergborrarbranschen

Klas Myreemark, kund och bergsprängare, Sten Jacobson, administration och internationella kontakter, Henrik Elned, försäljning och inköp, Tomas Gabrielsson, leveranser och lager.

Det var när Henrik Elned fick höra av en god vän, som äger ett större bergsprängningsföretag, att bergborrstål blivit så dyrt, som idén till att starta ett eget företag föddes. Henrik som har ett brinnande intresse för försäljning började titta sig om i världen vad det fanns för möjligheter.

Detta var i början av 2006 och i samma veva träffade Henrik Sten Jacobson, som tyckte det lät intressant. Tillsammans reste de till Kina och besökte ett antal fabriker och därefter bestämde de sig för att starta upp verksamheten och bildade ett AB tillsammans. Det var en intressant produkt, inte så många aktörer/konkurrenter och de potentiella kunderna var ganska lätta att identifiera.

– Nu i efterhand var det en bra tid att starta upp, det kändes som om det fanns utrymme för en ny aktör, idag hade det varit mycket

tuffare, menar Henrik.

Impab har koncentrerat sig på bergborrustrustning för losshållning av berg och det som gör dem unika är att de har ett samarbete med flera olika leverantörer och kan då erbjuda sina kunder stor valfrihet och ett brett sortiment.

– Vi började med borrkronor från Kina, men kom på ganska snabbt att skulle vi utvecklas och bli konkurrenskraftiga, så var vi tvungna att bredda sortimentet. Vi har idag stänger, ”nackar” med mera både från England, Österrike och Kina. Dessutom har vi slipstift, slipmaskiner, borrhålsplugg, sirener, ja det mesta som man behöver i branschen, säger Henrik.

Restriktiv start

Kunderna i Sverige var inledningsvis lite skeptiska till kinesiska borrkronor och många hade testat det tidigare, då det funnits ett företag som sålt dem, men som

försvunnit ganska snabbt från marknaden.

– Jag bearbetade Sveriges marknad och det var lite restriktivt i början, många kunde tänka sig att testa, men om det inte fungerade ville de skicka tillbaka dem. Idag har mycket hänt och kvalitén mellan de olika märkena/leverantörerna är idag försumbar och mycket handlar om tycke och smak bland kunderna, menar Henrik.

Klas Myrenmark, som har ett bergsprängningsföretag på västkusten, har varit en trogen kund i tre år nu.

– De kinesiska borrkronorna är riktigt prisvärda, en dyrare krona kan hålla lite längre, men det är inte alltid det är så, ibland kan det faktiskt också vara tvärtom. Den stora skillnaden är inte kvalitén, utan det är priset. Dessutom är det trevligare med ett mindre företag. Man behöver visa de stora

företagen att det finns alternativ på marknaden, det tycker jag är viktigt, säger Klas.

Affärerna med kineserna är spännande och intressant tycker både Henrik och Sten och det händer alltid något i utvecklingen i den kinesiska fabriken mellan deras besök.

– Det som är lite besvärligt är naturligtvis logistiken med Kina, först är det en produktionstid på ca 6-8 veckor och sedan tar båtfrakten ca 6 veckor, så det krävs en noggrann planering i samband med inköpen. Det går att flyga hem, men det gör vi bara när det är helt tomt på hyllorna eftersom det är så dyrt, säger Sten.

Närheten viktig

Att närheten är viktig är något Impab märkt. De har många kunder

på västsidan, som ser fördelen i att kunna komma och hämta varorna tidigt på morgonen från deras lager i Uddevalla.

– Oftast har kunderna ingen större framförhållning, så närheten för kunderna är väldigt viktigt. Sedan distribuerar vi med vår egen budbil direkt ut till kunden i 10 mils radie ungefär, så den där servicen och snabbheten tror jag betyder väldigt mycket. Det har vi fått beröm för, säger Sten.

Impab har även ett samarbete med Schenker, så produkterna kan vara uppe i Stockholm till nästa dag. Planerna är dock att öppna minst ett lager även i Stockholm för att kunna skapa den närheten och snabbheten som bergsprängarna uppskattar.

– Den processen har redan påbörjats och vi har börjat bygga upp

ett lager i Åkersberga och vi hoppas även kunna ha ett lager söder om Stockholm inom ett år. Det är viktigt att ha fullager även i Stockholm, då närheten mellan kund och lager är mycket viktigt idag, säger Sten.

Medlemskapet i BEF har gett fler kunder

Sedan företaget blev medlemmar i BEF har de märkt att de blivit mer erkända och kommit lite närmare de större kunderna.

– Det är ett bra sätt att marknadsföra oss helt enkelt, i föreningen finns väldigt många av våra potentiella kunder, det är många av medlemmarna som vi gör affärer med idag, konstaterar Sten nött.

Emelie Svensson

Säkerhetsprodukter för Bergsprängningsbranschen

BJÖRKNÄS
BERGSPRÄNGNING AB

Sprängämnesförråd

Kraven gäller direkt samtliga nya förråd, befintliga äldre förråd måste vara utbytta senast 2012-01-01. Vid förvaring av max 60 kg netto explosiv ämne får sprängämne och sprängkapslar förvaras i samma förråd.

Separata tändarrum kan ordnas i större sprängämnesförvaringar.

Förrådet har även Det Norske Veritas godkännande DNV ID NO 388.

Uppfyller de nya kraven på förråd för förvaring av explosiva varor - EN 1143-1 grade III.

Gruvlampor

KS-7610

Kabelfri hjälmlymba med litiumbatteri och högeffekts LED. Kan ställas i tre olika ljuslägen, fullt ljus till sparläge. Drifttid på minst 14 timmar, 1500 - 2500 lux v/ 1 meter, 25-32 lumen.

KS-7600

Kabelfri hjälmlymba med litiumbatteri och högeffekts LED. Kan ställas i två olika ljuslägen. Fullt ljus (minimum drifttid 14 timmar, 1500lux v/ 1 meter, illum 25lumen+)

Båda lamporna har ett tåligt lamphus i en specialblandning av Polykarbonat och ABS-plast. Vattentäta till 1 m djup, klarar temperaturer från -20 °C till +60 °C. Vikt: 130 g. 2 års garanti på material och drift. ATEX godkända Ex II 2G Ex ib IIC T4 eller Ex II 2G Ex ia IIC T3.

DESROCK's strålande start

I solskenet på MaskinExpo står gänget i DESROCK och glassar. De ser nöjda ut, vilket de också borde vara efter två bra inledningsår sedan uppstarten 2010. De är unga, hungriga och drivna personer, vilket troligen är receptet bakom varför det har gått så bra.

Det var Daniel Lång som tog initiativet och startade upp företaget då han såg att det fanns ett behov av fler aktörer på markanden. Steve Egelstam anslöt 1,5 år senare och gick då in som delägare. Som för så många andra som startar företag så har starten varit intensiv.

– Det är magsår och många sömnlösa nätter, säger Steve skämtsamt men med en ton av allvar fortsätter han: Det är tufft, men ändå roligt och utmanande.

Monica Lång, med bakgrund som sjuksköterska har sadlat om och håller ordning på grabbarna och sköter markservice, ekonomi och administration.

Mitsubishi största leverantören

DESROCK säljer främst produkter från Mitsubishi Rock Tools och Rockmore som är två av världens största tillverkare av borrarutrustning. Mycket av tiden de första åren har ägnats åt produktutveckling och att få produkterna att passa för svenska förhållanden.

– Flera av produkterna var redan testade här och jag visste vilken kvalitet det var. Man har ju alltid eftersträvat att sälja de bästa grejerna. Japanerna är grymma, de är öppna för våra förslag och idéer så man är med och påverkar. Vi hör också att Mitsubishi trivs med att ta marknadsandelar i Sverige, säger Daniel.

Mitsubishi har alltid haft bra standardprodukter men tillsam-

Soligt och glada miner hos DESROCK-gänget under mässa. Från vänster: Monica Lång, Daniel Lång och Steve Egelstam.

mans med Desrock har de tagit fram nya modeller, ex stål och borrkronor till T35-gängan i olika längder och dimensioner. För både topp- och sänkhammarbörning har de även förbättrat rördrivningssystemet ULTRA MAXBIT som numera är väl anpassad till svenska förhållanden.

DESROCK expanderar

I dagsläget är DESROCK väletablerat i Norrland och i Mittsverige med lager och distribution i Umeå och Stockholm.

– Vi har kunder i hela Sverige men ner till syd når vi inte riktigt idag. Men vi kan väl avslöja att vi ska utöka och bli större, säger Daniel.

Spräcka berg vibrationsfritt

Förhoppningen inför MaskinExpo var att kunna lansera en ny produkt, SuperWedge, som DESROCK är först att lansera på den svenska marknaden, men tyvärr hann inte allt bli klart. Det är en hydraulisk stenspräckutrustning som fungerar som en stor Darda och monteras på en grävmaskin och spräcker berget med en kil.

– Jag tror att denna produkt har stor potential främst inom tät-

bebyggda områden. Vi har redan många intresserade kunder som vill använda den där sprängning är svår eller omöjlig, säger Steve.

– SuperWedge går att använda horisontellt för tunnerdrift eller för vertikal spräckning. Du behöver inga sprängtillstånd, sprängtider eller vibrationsmätare och heller inga besiktningar av intilliggande byggnader och du behöver dessutom inte stänga av trafiken, fortsätter Steve.

Ny serie borrkronor

En nyhet som DESROCK däremot lanserade på MaskinExpo var Platinumserien, en helt ny serie borrkronor från Mitsubishi Rock Tools.

– Här har man fokuserat mycket på att förbättra spol- och kaxavgångar för att kronorna skall anpassas till högfrekventa hammare. Detta ska medföra att livslängden blir bättre samt att borrarbörningen skall bli effektivare, de provborrningar vi gjort är vi mycket nöjda med, säger Daniel.

– Vi har sålt bra under mässan. Över förväntan, så vi är nöjda än så länge summerar Steve glatt.

Emelie Svensson

GeoPro – Det lilla företaget med den breda kompetensen

Grus, morän, torv, berg, blocksten eller lera. Det finns en mängd olika typer av täkter runt om i Sverige. Ett område som är GeoPros specialitet. Företaget täcker in hela spektrat gällande täkter fast i olika branscher. Det ställer krav på både specialist- och generell kompetens vilket passar företaget.

Stefan Klingberg äger och driver idag företaget tillsammans med sina två anställda Oskar Karlsson och Lina Sundkvist. GeoPro har sitt säte i Jönköping och startade 2003 då Stefan tog över Lindéns Väg och Täktplanering AB. Han hade då tröttnat på den statliga byråkratin efter att arbetat i tio år som täkthandläggare vid Länsstyrelsen i Jönköping. Sedan övertagandet har företaget utvecklats och dagens GeoPro vuxit fram.

– Tidigare var vi fler geologer men nu är vi en geolog, biolog och ekolog vilket ger en bra bredd. Särskilt med de ökade kraven på artskydd och naturinventeringar. Bredd och hög kompetens är värdefullt för en konsultfirma. Men vi tar även in underkonsulter vid behov, säger Stefan.

Står för sammanhållande projektstyrning

GeoPro styr oftast sina projekt från ax till limpa det vill säga från förstudie till överklagan. De tar oftast och gärna ett helhetsansvar för ansökningsprocessen och står för den sammanhållande projektstyrningen.

– Det är många kompetenser som krävs för att innefatta processen som berör täkter allt i från sprängning, vibrationer, geologi och naturvärden med mera, sammanfattar Stefan.

Lina Sundkvist, biolog, Stefan Klingberg, geolog och Oskar Karlsson, ekolog är det lyckade konceptet av olika kompetenser som ger GeoPro sin bredd.

Medlemskapet i BEF såg därför Stefan Klingberg som en självklar kompetensutveckling för sina anställda som behövde få mer erfarenhet av sprängning. Men även för sin egen del erkänner han, då det hänt en del under de senaste 25 åren sedan han var involverad i branschen.

– Det är ett bra sätt att lära sig mer och träffa kunder. Det ger bra kontakter, konstaterar Stefan.

Erfarenhet av bergsprängning

Stefan började själv en gång i tiden med just bergsprängning. Han läste då sista året till berggrundgeolog på Göteborgs Universitet när sprängarbasen i Kålleröd bröt foten. Han fick då chansen att hoppa in som förman.

– Jag har aldrig haft sprängkort, men jag ledde arbetet och planerade och dokumenterade salvor osv, säger Stefan.

En erfarenhet han säkerligen har nytta av i sin nuvarande roll.

Företaget deltog tidigare under året under konferensen Bergsprängdagarna vilket gav dem en bra inblick i hur branschen ser ut och fungerar idag.

– Jag förstod att framtiden ligger i de elektroniska kapslarna och har förstått svårigheten med reglerna kring sprängmedelslager och transport vilket får mig att fundera över hur ofta komplicerade regler

gör det svårare att genomföra det arbete som faktiskt ska göras. Det var dessutom viktig kunskap för oss om dolor och säkerhet.

Stefan förklarar även vikten av bra dokumentation från sprängningarna eftersom de som konsulter många gånger måste svara mot myndighet om det händer något.

– Finns det då inte bra dokumentation, sitter vi med skägget i brevlådan. Det är otroligt viktigt! Självklara saker som sprängplan, är tyvärr inte självklart för alla, konstaterar Stefan.

Framtida utveckling av tjänster

Företagets fokus framöver är att utveckla sina tjänster, bland annat eftermarknadstjänster där de kan hjälpa till med myndighetskontakter, kontrollera inklusive uppräta dokumentationssystem för kontroll, besiktiga verksamheter samt genomföra miljörapporter. De har även utvecklat upprättandet av digitala kartor och planer som de ligger i framkant med. Grunden är Lantmäteriets skannade höjddatabas som förenklar processen och förbättrar kvalitén vid upprättandet av täktplaner. Ofta behöver man inte ens ut och mäta på plats.

– Det ger en hög kvalitet och är kostnadseffektivt, avslutar Stefan.

Emelie Svensson

Populär pristagare på BK

Vid den magnifika konferensmiddagen i Grand Hotels Vinterträdgård presenterades traditionsenligt Årets Bergsprängare. Den högtidliga utnämningen förrättades av Lars Frändberg och Ingemar Haslinger, Orica. Lars Frändberg betonade i sitt tal att bergsprängningsbranschen är oumbärlig för utvecklingen av Sverige och den övriga världen.

– Bergsprängarna har byggt vårt välstånd och är en del av samhällets viktigaste stöttepelare, poängterade Lars. Årets Bergsprängare har tillsammans med kunder utvecklat nya sprängtekniker och arbetet stenhårt för att föra in yrkeskategorin i samhällets finrum där bergsprängarna hör hemma. Från att ha grävt diken har han på 30 år utvecklats till en av yrkets främsta.

Jublet steg i lokalen när pristagaren efter en lång spänningsfylld konstpauz presenterades som Jan Johansson, Voglers. Jan är mycket uppskattad i branschen och gör en stor insats bland annat som styrelseordförande i BEF, föreningen som han också var med att grunda.

Juryns motivering löd: Jan Johansson är en pionjär inom många områden och har en synnerligen gedigen och bred kompetens. Han betraktas av alla - kunder, kollegor, konsulter och myndigheter - som en empatisk men också mycket handlingskraftig person. Med säkerheten i fokus arbetar han för att höja yrkets status.

Värnar om sjösäkerhet

Priset instiftades 1988 av dåvarande Nitro Nobel, numera Orica Mining Services. I jurykommittén ingår Lars Frändberg, Orica, Inge-

Jan med barn och blomma vid sjöräddningskryssaren. Fr. v. Alice, Alfred, Jan, Anette och John.

mar Haslinger, Orica, Donald Jonsson, Nitro Consult, Roland Netterlind, BEF, Örjan Wolff, Bergab och Åke Hansson, Trafikverket.

Prissumman har i år höjts till 70 000 kr, varav 10 000 kr är örönmärkta till välgörande ändamål som pristagaren själv väljer. Jan, som tillsammans med sin familj har ett stort båtintresse, meddelade att han vill stödja Sjöräddnings-sällskapet. En ideell förening som helt utan statsbidrag svarar för 70 procent av Sveriges sjöräddning.

Voglers går till sjöss

Jan är delägare i Voglers Sverige AB, ett bergsprängningsföretag med huvudsaklig inriktning på produktionssprängning i bergtäkter, grus till betong, asfalt och vägmateriäl. Verksamheten sker på 45 arbetsplatser från Småland till Stockholm med huvudkoncentration på västkusten. Klas Vogler är vd och Jan är produktionschef. De senaste åren har Klas son, Christian Vogler, tillsammans med Bo-Gunnar Andersson tagit över den arbetsledande funktionen. De dri-

ver jobben allt från borring till sprängning och sköter det praktiska medan Klas och Jan gör avtalen och ser till att det finns jobb. Största kunden är NCC. Man spränger loss ca 7 miljoner ton berg per år och utför också skutslagning, krossning och schaktarbeten.

På senare år har ett samarbete utvecklats med holländska van Oord, en av världens största marina entreprenörer med muddring som specialitet. Det första var breddning och fördjupning av in-seglingsrännan till Norrköpings hamn. Det följdes av ett liknande projekt i Brasilien. Ytterligare ett jobb i Sydamerika är på gång till hösten. Då gäller det en in-seglingsränna långt ute till havs där det kan blåsa så rejält att man inte kan borra och spränga från en pråm. Man ska i stället använda en specialbyggd borrplattform som är så konstruerad att den för egen maskin kan förflytta sig genom att "gå" på botten.

– Den här typen av lite annorlunda jobb är väldigt stimulerande som avbrott i den vanliga

lunken, menar Jan som hoppas på ett fortsatt samarbete med van Oord. Vi har även utfört uppdrag i Hey Point, Australien och i Norge. Personalen som används för dessa jobb kommer från vårt bolag i Estland, Voglers Eesti. Där drabbade konjunkturnedgången mycket hårt och verksamheten behöver kompletteras med internationella jobb.

Gräva dike åt dam fixa' jobb åt Jan

På frågan hur det hela började berättar Jan:

– Efter lumpen anmälde jag mig hos Thunbolagen i Lidköping, jag var 21 år och kunde gott tänka mig ett jobb som matros på någon båt. I väntan på besked hjälpte jag en bekant dam att handgräva ett parti där grävmaskinsentreprenören hon anlitat inte kom åt. På så sätt träffade jag Allan Vogler, Klas far, som sedan 50-talet drivit en grävmaskinsfirma här på Kållandsö.

– Vi kom bra överens och efter några timmars grävning frågade han om jag ville komma och hjälpa sonen Klas med sprängning. Företaget hade nyligen utökat sin verksamhet genom att köpa en lokal bergsprängningsfirma.

Redan några dagar senare startade min karriär i bergsprängningsbranschen. Samtidigt fick jag meddelande om att det fanns jobb åt mig på en båt, men jag tackade nej. Så nära var det alltså att livet hade fått en helt annan inriktning.

– Sedan dess har jag arbetat hos Voglers och jag blev delägare på 90-talet. Företaget blev mer och mer ett renodlat bergsprängningsföretag. Jag började med borrhning men övergick snart till sprängning.

Först i Sverige med mobil laddning

Bergtäkter var på den tiden ett ganska nytt fenomen. Mobila enheter fanns inom stora arbetsplatser, men de lämnade aldrig området. Klas och jag insåg snart att en mobil enhet borde ge ett klart försprång gentemot våra konkurrenter. Det konventionella sättet då var att plocka i dynamit.

När vi hjälpte Cementa i Skövde hade de en gammal lastbil med en Anfokruka på. Vi fick låna den och började blåsa in Anfo på fler och fler bergtäkter, mest nere i Småland. Efter en tid byggde vi en egen mobil laddbil. Men det skulle i dynamit i botten och vi jobbade väldigt mycket. Det var roligt men slitsam tid.

Initiativtagare till BEF

– Klas och jag startade BEF 2001 tillsammans med bland annat Kurt Sjökvist, Torsten Bonde och Volgan Karlsson. Behovet uppkom när Dyno Nobel fick norsk ägare. Företaget med sin stora forskningsavdelning hade tidigare varit en självklar rådgörande instans för myndigheterna. Allt det var nu som bortblåst. Branschen saknade stadga. Statusen för bergsprängare

sjönk, man lyssnade inte längre på oss och myndigheterna satte upp omöjliga regler grundat på okunskhet. Något måste göras.

Vi kontaktade Rune Gustavsson som hjälpe oss dra igång det hela. Han hade däremot ingen möjlighet eller tid att arbeta aktivt med föreningen. Vi annonserade och Roland Netterlind ansökte och vi fick från början en mycket duglig vd. Jag har varit med hela tiden sen dess.

BEF har 100 medlemsföretag över hela landet. De utför 85 procent av alla ovanjordssprängningar i Sverige. Trettiofem företag med betydande roll i branschen är aktivt stödjande partner. Målet är att förbättra entreprenörernas villkor, främja deras intressen och stödja i dagliga frågor.

Nu ser det bra ut. Det har hänt mycket senaste åren. Det är mer ordning och framför allt säkrare. Vi jobbar mycket med yrkets status.

Det byggs som aldrig förr. Förbifart Stockholm är Sveriges största infrastrukturprojekt någonsin. Det kommer att göra gott för branschen i hela Sverige.

Europeiskt sprängkort

Jans senaste engagemang av ideell natur är arbetet inom European Federation of Explosives Engineers, EFEE, för ett gemensamt europeiskt sprängkort. Organisationen bildades 1989 och har nu 24 medlemsländer. BK och BEF är medlemmar. Donald Jonson, vd Nitro Consult, är svensk representant och sedan maj 2010 organisationens president. Målsättningen är att förena professionellt kunnande inom bergteknik i Europa, vara en rådgörande instans inför kommande EU-direktiv och att medverka till en fri rörlighet för

Bild publicerad i Sprängnytt 1988. Klas är 37 år och Jan 28. Det var hårt slit som gällde trots att det ser ganska avspänt ut på bilden. Både Klas och Jan kommer från Kållandsö norr om Lidköping. Där trivs de och där tänker de stanna.

bergsprängare inom Europa.

År 2004 enades man inom organisationen om att ta fram ett gemensamt europeiskt sprängkort. En grupp tillsattes för att bestämma kursinnehållet. Ett material skulle tas fram i form av en PowerPoint-presentation. Länderna delade upp sig på olika områden, Finland tittade på borring, Tyskland på laddningsberäkningar, Spanien på geologi osv.

När allt material samlats in resulterade det i en presentation med inte mindre än 1200 bilder! Projektet var då nära att dö. Ingen orkade ta tag i ett så digert material och det fanns inte heller pengar till alla kostsamma möten som skulle krävas.

Efter att projektet legat vilande några år ingrep en norsk systemorganisation till BEF, Norsk Forening for Fjellsprengningsteknikk (NFF). Man avsatte 100 000 Nkr. för en fortsättning. När Donald Jonson kom med i gruppen engagerade han BEF och där främst Jan, som med sin breda erfarenhet var som klippt och sku-

ren för uppgiften.

Arbetet har deadline den 24 oktober i år då en gemensam europeisk sprängkurs på 150 timmar ska lämnas över till EFEE i Paris. Jan reser nu två gånger i månaden till Norge och arbetar febrilt tillsammans med de övriga i gruppen. Det är helt och hållet ett

ideellt arbete där enbart resor och logi betalas.

EFEE kommer därefter att gå vidare med utbildningen, överätta till medlemspråken och ta fram instruktörer. Syftet är att det i slutändan ska bli ett EU-direktiv.

Kjell Duberg

Ett dressyrpass med åsnorna Hilding och Sonja. Hilding lär under ett bröllop som hölls på gården ha bitit loss en bit av brudgummens kostym.

Fredrik Lundstedt börjar som fältservicechef hos Sandvik Construction

Fredrik Lundstedt tillträdde 1 april 2012 som fältservicechef hos Sandvik Construction i Sverige. Fredrik kommer närmast från en tjänst som servicetekniker inom bolaget.

Rekrytering av ersättare till tjänsten som servicetekniker pågår.

Kontaktuppgifter:
Fredrik Lundstedt,
tel 08-685 94 62

Pressmeddelande från Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden

Sid 1 av 2

För ytterligare information, kontakta:

<p>Marcus Leü, produktchef dimensionstensutrustning Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden 08-747 66 72 marcus.leu@se.atlascopco.com</p>

<p>Julia Flodkvist, marknadskommunikationschef Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden 08-743 9119 julia.flodkvist@se.atlascopco.com</p>
--

Atlas Copco presenterar SpeedCut 100 under MaskinExpo

Under MaskinExpo 2012 i Stockholm, 24-26 maj, bryter Atlas Copco ny mark med Sverigepremiären av diamantvajersågen SpeedCut 100.

I och med förvärvet av italienska Perfora öppnar sig en ny marknad för Atlas Copco – dimensionstensindustrin. Dessutom kan Atlas Copco nu erbjuda sina befintliga kunder inom bergbrytning en ny lösning för anläggningsprojekt där buller-, damm- och vibrationskrav inte tillåter sprängning.

”Det byggs alltmer inom tätbefolkade områden. Att ta ut berg med en tystgående, eldriven diamantvajersåg är ett mycket bra komplement som hjälper våra kunder att hålla restriktioner för buller, damm och vibrationer i känsliga områden”, säger Marcus Leü, produktchef på Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden.

Leü fortsätter: ”Vår nya diamantvajersåg SpeedCut 100 är utrustad med ett automatiskt kontrollsystem som ser till att vajern håller rätt spänning. På så sätt ökar tillförlitligheten och det blir mindre slitage på vajern. Det ger våra kunder högre produktivitet och ett bättre resultat. Att SpeedCut 100 har en stark motor gör dessutom att den klarar av extra stora kvadrat sågat berg.”

I Sverige har SpeedCut 100 genomgått omfattande tester tillsammans med Atlas Copcos kunder, med goda resultat. Sågen har presterat väl i utmanande projekt i känsliga miljöer både ovan och under jord.

Perfora s.p.a. förvärvades 12 januari 2012 och heter i dag Atlas Copco Stonetec. Produkt-sortimentet innefattar bland annat sågar med diamantvajer och borrar som särskilt designade för brytning av dimensionsten. I Sverige ansvarar Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden för försäljning och service av Atlas Copco Stonetec-produkterna.

Mer information på nästa sida

Fakta SpeedCut 100

Motor	8-polig elmotor, 75 eller 100 Hk
Diameter drivhjul	1 000 mm
Vikt	2 570 kg
Elkraftsbehov	115 kVA/153 kVA
Roterbart drivhjul	320°
Variabel vajerhastighet	0-45 m/s

Funktioner SpeedCut 100

Fördelad drift på på båda sidor av sågen
Automatisk kontroll av vajerströmmen
Temperaturvakt för diamantråden
2 m mellan sågsnitt utan förflyttning

Applikationer SpeedCut 100

Väglänter, för att undvika eller minimera stabiliserings- och förstärkningsarbeten.
Anläggnings- och grundläggningsarbeten där buller- eller vibrationskraven ej tillåter sprängning.
Vertikala och horisontella sågsnitt för att skapa vibrationsdämpzon vid känslig sprängning.

Nedladdning av bild från Internet:

- Gå direkt till vårt fotoarkiv: <http://multimedia.atlascopco.com/>
- Ange bildnummer **ac0047934** eller sök på SpeedCut för fler bildalternativ
- Följ instruktionen för nedladdning i aktuell upplösning

Vi kan även tillhandahålla foton på SpeedCut 100 från MaskinExpo.

Kontakta Julia Flodkvist (julia.flodkvist@se.atlascopco.com) för mer information.

Atlas Copco Mining and Rock Excavation Technique Sweden ansvarar för försäljning och service av Atlas Copcos gruv- och bergbrytningsutrustningar i Sverige och Danmark. Läs mer på vår hemsida www.atlascopco.se

SNABBA
LEVERANSER

CONSTRUCTION MINING EQUIPMENT

Fördämningmattor 3x4 m, 3x5 m • Slipskivor, -skålar • Sprängtråd • Skjutkabel
Diamantslipstift m. maskin • Dammsugarsäckar • Borrhålsplugg • Skarvborr • Borrkronor
Helstångsborr S11, S12 • Brunnsborr m. tillbehör • Skyddskläder • Slangar • Gruvlampor

031-54 10 96, 54 20 32

Fax 031-53 28 50 • Mobil 070-583 32 13 • www.cme.se • info@cme.se

Bergsprängarkommitténs 57:e Diskussionsmöte

Jan Udén, en av föredragshållarna på konferensen, Lars-Åke Öhlén och Ronny Frisk, NCC Norrströmstunneln, och Niclas Tidström, Atlas Copco, vid BEFs välbesökta monter där Emelie Svensson informerar.

I sitt hälsningsanförande uttryckte BK:s ordförande Örjan Wolff sin glädje över att 101 företag nu är anslutna till BK. Konjunkturerna ser bra ut framöver, gruvorna går för fullt och stora infrastruktursatsningar motverkar den mindre nedgång som väntas för entreprenörerna närmaste året.

Örjan gav en översikt över BK:s verksamhet och engagemang in-

om organisationer och nätverk som ITA, EFEE, Bergsam, Bergforsk, SGU:s mineralresursråd och SGU:s råd för samhällsplanering. Han avslutade anförandet med sin hjärtefråga - en bättre och mer långsiktig planering för undermarksbyggandet. Som ett gott exempel presenterade han hur man i Helsingfors skapat fantastiska anläggningar under mark.

Tomas From, SveMin, gav

sin årliga analys av läget i gruvindustrin och kunde peka på hög aktivitet. Flera befintliga gruvor expanderar och många prospekteringsarbeten och gruvprojekt pågår. Han belyste utvecklingen av Råvaruinitiativet inom EU2020, beskrev den svenska mineralstrategin och tyckte sig se en ökad effektivitet i tillståndsprocesserna. Allt detta påverkar gruvindustrin positivt.

Under dagen hölls 16 föredrag och ett antal lägesrapporter från stora projekt. Föredragen var indelade i fyra sessioner med var sin moderator, Per Tengborg, BeFo:s nya forskningsdirektör, Jenny Greberg, LTU, Gunnar Nord, Atlas Copco och Gabriella Burel, projektledare Storstockholms Lokaltrafik AB (SL). De tre sistnämnda är alla ledamöter i BK:s förtroenderåd.

Christina Johansson Linder, Tommi Sjöberg och Bo Nilsson under middagen på Grand

Kjell Duberg

Dagsläget Juni

Adieu, farewell, auf wiedersehen, goodbye

Det finns många sätt att säga hejdå på, men en sak som binder dem samman är att det oftast alltid är lika jobbigt. Även om man ger sig ut på en resa som man ser fram emot. Så är fallet för mig när jag nu bestämt mig för att ta klivet vidare efter lite över 2,5 fantastiska år på BEF. Det är inte alla som får chansen att skriva ett sådant här offentligt avskedsbrev, men som redaktör för BEF-Nytt tog jag den därför att jag vill tacka branschen för en underbar tid, samtidigt som jag vill uppmana er där ute att söka tjänsten som ny projektledare för Auktoriserad Bergsprängare.

Bergsprängningsbranschen var som ni vet helt ny för mig när jag började, arbetslivet var helt nytt då jag kom direkt från skolan där jag läste till byggingenjör. Att direkt få kastas in i ett projekt, där man försöker att förändra och lyfta statusen för en hel bransch har varit en fantastisk resa. Projektet rullar nu för fullt och går nu in i sitt intensivaste skede. Vi har i dagsläget en stabil skara auktoriserade företag som sakta växer.

Min efterträdare kommer verkligen få möjligheten att lyfta projektet till en ny nivå, där förhoppningsvis alla är med på banan: bergsprängningsentreprenörer, byggentreprenörer, beställare och konsulter. En utmaning som jag tror och hoppas att många vill anta. Möjligheterna är stora, trots att BEF är en liten organisation. Sen att det är en spännande bransch med underbara människor underlättar givetvis också. Min uppfattning om bergsprängningsentreprenörer är att de är väldigt raka och ärliga, något som jag uppskattar. Sedan att inte alla

Ute på praktik hos Lisas Bergsprängning AB

alltid är så benägna till förändringar och dokumentation är ju det som är den roliga utmaningen, för vad det handlar om är ju att försöka förändra folks attityder vilket är väldigt spännande. Dessutom ges möjligheten att komma på och utforma egna nya lösningar på problemen i branschen, något vi hoppas kommer ske genom en digitalisering och gemensamt dokumentationssystem (Den sprängapp som diskuterats en tid). Detta är också något som min blivande efterträdare får driva vidare, för jag och BEF tror att det är hjälpmedel som dessa som kommer få branschens att lyfta sig på sikt.

Jag kommer följa utvecklingen i bergsprängningsbranschen med spänning och vet att min efterträdare kommer ha en väldigt spännande tid framför sig. Så ta därför chansen och sök tjänsten, vill du ha möjlighet att påverka en hel bransch, ta den nu!

Jag kommer vara kvar på BEF fram till den 1 augusti. Därefter är det dags för mig att prova på verkligheten hos en byggentreprenör som ägnar sig åt husbyggnad. Jag hoppas på att träffa er även i framtiden men i andra sammanhang.

Med varma hälsningar

Emelie Svensson

Auktoriserade Bergsprängare i dagsläget

Alingsås Sprängtjänst AB
 Andersson & Rask Åkeri AB
 Andreasson Väg & Bygg AB
 Berg & Byggt teknik i Norberg AB
 Bergsprängaren Forsberg AB
 Bertil Almqvist
 Bygg-Nator Bergsprängning AB
 Björknäs Bergsprängning
 Björsätters Berg & Transport AB
 Ducimus Blasting AB
 Enjis Bergsprängning AB
 Hallstahammars Sprängtjänst AB
 Hammarö Bergsprängning AB
 Hildings Bergsprängning AB
 Hundprofil
 Hässlehult Sprängtjänst
 Källgren & Söner AB
 Lindbergs Sprängtjänst & Pyroteknik AB
 Lisas Bergsprängning AB
 Magnus Schakt AB
 Markströms Dyk & Sprängteknik AB
 Nitro Entreprenad AB
 Norrbottens Bergteknik AB
 RG Bergkonsult AB
 Skullman Bergsprängning
 Sprängarbeten i Trönedal AB
 Sten-Gunnar Karlsson
 Sten & Betongteknik i Katrineholm AB
 Thorins Sprängnings AB
 Uddevalla Bergsprängning AB
 Uppländska Bergborrnings AB
 Voglers Sverige AB
 Värnamo Sprängtjänst AB
 ÅG Sprängare AB
 Östervallskogs Allteknik AB

Not: Ytterligare 30 företag är på gång.

Bergsprängnings Entreprenörernas Förening – BEF är bergsprängarnas branschorganisation. Våra 100 medlemsföretag utför ca 85 % av ovanjordssprängningarna i Sverige. Våra 30 Aktiva Stödande partners är de ledande leverantörerna i branschen.

BEF supporterar medlemsföretagen inom bl.a. områdena KMA, juridik, geologi samt branschspecifika utbildningar. BEF är också Branschförening inom BI – Sveriges Byggindustrier.

www.bef.nu

www.facebook.com/sprangning

Till vårt kontor söker vi

Projektledare – Auktoriserad Bergsprängare

Vårt projekt med auktorisering av våra medlemmar är inne i sitt mest intensiva skede och Du har här möjlighet att leda projektet till den framgång vi hoppas på. För att klara det tror vi att en bakgrund från bygg- och anläggningsbranschen med dess struktur och olika regelverk underlättar. Som person är Du kommunikativ då uppgiften innebär såväl interna (medlemsföretag) som externa (beställare, myndigheter m fl) kontakter.

Du kommer också att ansvara för våra kurser, ex ”Bergsprängning för beställare”, våra branschgemensamma kontakter och arbetsgrupper samt vår sprängar-app.

Anta den stora utmaningen i den lilla organisationen vars fördel är snabb beslutgång och stort eget ansvar.

För ytterligare information kontakta föreningens vd *Roland Netterlind* 0733-9248 14.

Din ansökan vill vi ha snarast till roland@bef.nu

BEF tar initiativ att höja säkerhetsmedvetandet hos blivande maskinförare

De allra flesta som idag läser maskinförarutbildningen på gymnasienivå kommer förr eller senare i kontakt med bergsprängning. Trots detta är informationen kring ämnet i skolan minimal. BEF tog därför initiativet till att öka säkerhetsmedvetandet hos blivande maskinförare genom en både teoretisk och praktiskt genomgång om dolor och vikten av försiktig täckning.

BEF, genom *Jan Johansson*, *Voglers*, och *Carl Henric Bergkvist*, *Björnsätters Berg & Transport*, kontaktade *De la Gardie gymnasiet* i Lidköping och föreslog att få träffa eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet med inriktning på maskinförarutbildning, för en information om bergsprängning i största allmänhet och i synnerhet frågor kring säkerhet. Eftersom de allra flesta av de elever som går ovan nämnda utbildning, med största sannolikhet

kommer att komma i kontakt med bergsprängning i någon form, och att detta i princip aldrig tas upp under utbildningen, erbjöd *Jan och Carl Henric* att få hålla en kortare information om vår bransch.

Eleverna fick se verkligheten

Första träffen skedde på en arbetsplats utanför Lidköping där *Carl Henric* hade en sprängentreprenad för husbyggnation. Eleverna fick se en salva laddas, och framför allt, se hur det tyngdtäcktes med gummimattor. *Carl Henric* och grävmaskinisten visade mycket instruktivt, hur viktigt det är att vara försiktig när man lägger på mattorna för att inte skada tändarkablarna, i detta fall VA-tändare. Sedan informerades genom uppvisande av olika sprängämnen och tändsystem vikten av försiktighet när man börjar gräva i en sprängsalva.

Information om säkerhet och dolor

Några veckor senare hölls en samling i en lektionssal där man genom en bildpresentation redogjorde för säkerheten, främst problematiken med dolor. I ett antal bilder fick eleverna se hur dolor kan upptäckas och vad man ska göra om man misstänker en dola.

Initiativet var, både från lärare och elever, mycket uppskattat och man hade önskemål att göra detta återkommande varje år för avgångsklasserna. Det diskuterades också att försöka lägga in ett studiebesök när man spränger i en bergtäkt.

BEF tittar nu på möjligheterna till att ta fram en manual som skulle kunna användas på liknande utbildningar i landet.

Jan Johansson

Carl Henric Bergqvist berättar för eleverna om sprängämnen och dolor.

Examensarbete med släntkvalité i fokus

Robin Landén redovisar sitt examensarbete om släntkvalitet och dess påverkande faktorer på Bergsskolan

Under arbetsmarknadsdagarna på Bergsskolan i Filipstad i februari passade BEF på att söka exjobbare. Robin Landén nappade på BEFs förslag att granska CBC-kontot i AMA närmare. Kapitel CBC, vilket handlar om bergsschaktning, är en del av AMA som entreprenörer anser behöver revideras. Referensverket är till stor del teoretiskt uträknat och en kategori som bergsschaktning har många påverkande faktorer som gör att teorin inte alltid fungerar i praktiken.

Projektet gick ut på att utvärdera problem som har uppstått i kapitlet CBC. Störst vikt lades på släntkvalitet och dess påverkande faktorer såsom detonationshastighet och frikoppling. Med hjälp av VOD-mätare beräknades detonationshastigheten för tre olika sprängämnen laddade i konturhålen för två salvor. Utfallet skannades med en totalstation och sprängämnenas

effekt på släntkonturen analyserades.

– Det var intressant att få resultatet. Det innebar mycket tolkning och man fick vrida och vända på problemen. Jag hade nytta av det jag läst i teorin när man skulle lista ut vilka faktorer som påverkar, säger Robin.

Resultatet från salvorna blev likartade bortsett från vissa komplikationer som orsakades av bergets geologi.

Alla sprängämnen gav godkänd kontur

Trots AMAs krav på ett lågbriant sprängämne med en detonationshastighet under 4000 m/s gav sprängningen för alla sprängämnen en godkänd kontur. Ett utfall som detta skapar en viss diskussion om hur AMA skall tolkas.

– Jag har mest skapat en grund med mitt examensarbete eftersom jag bara tagit hänsyn till konturen. Ska man även ta hänsyn till sprick-

bildning osv vilket man troligtvis borde göra, så blev projektet för stort för 15 hp. Men det kanske någon annan kan göra i fortsatta studier, förklarar Robin.

Det Robin känner att han personligen lärde sig mycket av var möjligheten att få komma ut i verkligheten och testa det praktiska.

– Det var riktigt roligt när man kom in i det och kunde diskutera med entreprenörer och se hur det fungerar. Det är ju svårt att snappa upp från böcker, konstaterar Robin.

Robin ser nu positivt på framtiden och hoppas på att hitta ett jobb i Karlstadtrakten. BEF önskar Robin lycka till och tror han går en strålande karriär till mötes. Robins examensarbete kommer läggas upp på BEFs hemsida i slutet av sommaren när de sista korrigeringarna är gjorda.

Emelie Svensson

NITREX SRL – Varmt välkommen!

Ansvarsbesiktning – Varmt välkommen!

Svensk Byggsyn – Varmt välkommen!

PARTNERS

Abesiktning Väst AB, Ansvarsbesiktning AB, Atlas Copco CMT Sweden AB, Bergknallen Konsult AB, Bergutbildarna AB, Bjerking AB, Cesium AB, CME AB, Desrock AB, EPC – Sverige AB, Farligt Gods Hjälp, Forcit Sweden AB, Frölanders, GeoPro AB, Global Drilling AB, Gruvteknik AB, Gråbo Dynamit AB, Hundprofil, Impab AB, JEHANDER, KCEM, KRUTHANSSON AB, MAXAM, Metron Miljökonsult AB, Migmatit Geologisk konsultbyrå AB, NITREX SRL, Nitro Consult AB, NORAB AB, ORICA, RUBA GUMMI AB, Sandvik Mining and Construction AB, Sprängkonsult AB, Svensk Byggsyn, Transtronic AB, Tyréns AB, Yara International AB.

NYA MEDLEMMAR

Stora Höggarn Skeppsvarv KB – Varmt välkommen!

KALENDARIUM

I kalendern finns både ”öppna” aktiviteter men även olika större gruppers möten där BEF deltar eller kurser som BEF anordnar, detta som en allmän information.

Augusti

22-30 RfSU möte Gällivare
Gällivare

September

11 Bergsam

Oktober

18 Olyckskommission
Bergsprängning

Maskiner & Reservdelar!

Vi säljer och hyr ut tryckluftsdrivna och hydrauliska bergbormaskiner.

I vårt sortiment har vi också gruvlampor, tändapparater, reservdelar, borr med mera till dig som jobbar inom gruv-, bygg- och stenindustrin.

Vi utför även reparationer på Era maskiner.

Saxdalsvägen 2, Blötberget, 771 65 Ludvika
Tel kontor 0240-374 95, Tel lager 0240-370 01

Fax 0240-376 58

Mobil 070-744 56 66, 070-637 36 29

E post info@gruvteknik.com

www.gruvteknik.com

Bergsprängning på Facebook

Nu har BEF tagit steget ut i cyberrymden på riktigt för att komma ännu ett steg närmare våra medlemmar. Facebook är idag världens största community, så det är klart det måste finnas en naturlig samlingspunkt för alla bergsprängare. BEF har därför en egen sida dit alla som har Facebook kan gå och mingla, diskutera bergsprängning och träffa kollegor inom branschen. Sök på Bergsprängnings Entreprenörernas Förening eller gå in på www.facebook.com/sprangning och tryck sedan på

gilla-knappen så kommer ni ha kommentarer osv. Varmt välkomna!

Svensk BERGS-& BRUKS tidning – Läs den

I medlemskapet ingår att Ni får vår bransch bästa tidning (BEF-Nytt räknas inte) - **Svensk BERGS-& BRUKS tidning** – får Ni den inte, ring direkt till BEF:s kontor.

Bergs & Bruks är mycket läsvärd för en bergsprängare med kunniga reportrar bl a den hos oss

välkända *Kjell Duberg* som också är flitig skribent i BEF-Nytt.

Tidningen leda med stark hand av dess chefredaktör och ägare *Jörgen Dahlquist*.

VISA ERT MEDLEMSKAP – Ger konkurrensfördelar

En undersökning visar att både proffs beställare och privatkunder ser en stor fördel i att en entreprenör/ hantverkare är medlem i en branschförening.

Därför våga synas. Visa BEF

– loggan på brevpapper, fakturor, anbud, maskiner, hemsida mm.

Behöver ni dekaler, digitala loggor, råd eller praktisk hjälp. Ring kontoret så ordnar vi det.

Köp flaggor – profilerar BEF

Nu har äntligen de nya flaggorna kommit, denna gång med en auktorisationslogga. Det hjälper till att profilera BEF och Auktoriserad Bergsprängare. Använd den flitigt vid postning inför sprängning. Se gärna vad AFS 2007:1 Sprängarbete skriver i 37 § om utrymning, bevakning och initiering.

Flaggorna säljs till självkostnadspris á 160 kr styck exkl moms. Maila beställningen till emelie@bef.nu eller ring kontoret 08-36 36 14.

ID-06 som medlemsförmån – Direktlänk från hemsidan

ID06 – Obligatorisk ID- och närvaroredovisning på byggarbetsplatsen

BEF erbjuder nu medlemsföretagen ID 06. På korten kommer förutom namn och företagsuppgifter finnas möjlighet till ytterligare info, exempelvis spräng och borrhkort.

Se utsänd detaljerad information eller Ring PASCARD direkt.

På telefon 08-685 45 60 uppge avtal BEF 0801.

Det finns också en direktlänk till PASCARDs ansökningsblanketter från vår hemsida/medlemmar.

Bergsprängarnas försäkringslösning – Ny försäkringsgivare

BEF:s försäkringslösning till medlemmarna genom Brim har fått ny försäkringsgivare på ansvarsdelen av försäkringen. Det är Svedea som ersätter if.

Vi har också fått en ny kontaktperson på Brim, *Monika Sjödin*.

Monika berättar att Svedavia erbjöd bättre villkor än if på flera viktiga punkter. Maskindelen på försäkringslösning ligger kvar hos Gjensidige.

Grunden i hela upplägget är skadeförebyggande arbete med snabb feedback från skador och incidenter. Ett skaderåd med representanter från BRIM, Svedea och BEF handlägger rutiner kring försäkringen samt diskuterar villkor och principiellt viktiga fall. Skaderådet tar också upp fall där parterna (försäkringsgivare – försäkringstagare) är oeniga.

Kan vi få merparten av medlemmarna att teckna denna försäkring kommer vi få ytterligare premiesänkning. En annan fördel är att vi genom denna försäkring

också kan erbjuda privatkunder som inte lyckats ordna en s.k. Byggherreförsäkring en sådan. En bra konkurrensfördel.

Utförlig information har sänts till alla medlemmar. BRIM kommer också att kontakta samtliga medlemmar som ännu inte tecknat denna försäkring.

Betänk också att denna försäkringslösning inte bara är skraddarsydd för vår bransch utan också en långsiktig lösning för att slippa stå utan försäkring då försäkringsbranschen beslutar sig för att inte försäkra vår typ av verksamhet (det har hänt förr). Därför välj Brim i första hand. Att kombinera bästa alternativ med solidaritet mot branschkollegor kan inte vara fel.

För ytterligare information kontakta *Monika Sjödin* 08-441 89 85 eller *BEF:s kontor*.

Brim
BYGGINDUSTRIELL RISKMANAGEMENT

svedea
SPECIALFÖRSÄKRING

Ännu ej medlem – tänk till

BEF är den enda organisation som arbetar med målsättningen

att förbättra villkoren för bergsprängningsentreprenörer. Vi gör det med upplysning/lobbning och utbildning samt i samverkan med övriga intresseorganisationer inom branschen. Föreningen arbetar såväl med ”kortsiktiga” frågor och förmåner som långsiktiga frågor som ytterst rör vår överlevnad. Ett medlemskap ger stora möjligheter att påverka vår framtid något som både får ses som en stor möjlighet

och kanske också en skyldighet mot nästa generations bergsprängare.

Därför; Stå inte utanför, ta en del av ansvaret, ansök om medlemskap i BEF.

*BEF behöver Dig
– Du behöver BEF*

BEFs rådgivare

Har du problem eller frågor inom teknik, ekonomi, juridik, arbetsrätt, utbildning, lagar/förordningar osv. så är du välkommen att kontakta oss genom att ringa 08- 36 36 14 eller maila info@bef.nu.

Vi kanske inte har svaret direkt men tar fram det och kommer tillbaka eller sänder dig vidare till någon av våra duktiga rådgivare. Som medlem har du rätt till kortare rådgivning gratis av våra rådgivare som tillhör de ledande inom respektive område.

Geoteknik

Bo Ronge, Migmatit Geologisk Konsultbyrå AB. Tel:

070-582 13 95. Mail:

ronge.migmatit@carlsborg.net

BEF har avtal med Bo Ronge, en av landets främsta geologer, om medlemservice i frågor angående teknisk

geologi.

Entreprenadjuridik – Allmän Juridik

Magnus Wollsen, Foyen & Co. Tel: 08-506 184 26 Mail: Magnus.Wollsen@foyen.se

Magnus.Wollsen@foyen.se

BEF har avtal med advokatfirman Foyen & Co angående medlems-service inom entreprenadjuridik, affärsjuridik och

skattefrågor. Vår kontaktperson är Magnus Wollsen med stor erfarenhet från bygg- och anläggningsbranschen med klienter ifrån UE-leden.

Hålinmätning

Bergknallen Konsult AB

Tel: 070- 277 67 87

Borr & Sond Kvalitets-säkring AB

Tel: 073-705 42 72

De två första hålråderna på pallar över tio meter ska hålinmätas. För information om hålinmätning med kvalitet rekommenderar BEF ovanstående partners.

ADR-transporter, Förvaring av explosiva ämnen, Säkerhetsrådgivare

Michael Hermansson, Bergutbildarna AB

Tel: 08-540 600 60

Mail: michael@bergutbildarna.se

Michael är en av landets främsta utbildare inom bergsprängning och har koll på det mesta. Kontakta

honom vid frågor som rör ADR-bestämmelser. Michael är även säkerhetsrådgivare som krävs vid transporter över 1000 riskpoäng. Michael ger även rådgivning kring de nya bestämmelserna gällande förvaring.

EXII/III-fordon, Säkerhetsrådgivare

Per Wilny, Farligt Gods Hjälpen AB. Tel: 070-547 30 40.

Mail: pelle@fgh.nu.

Per har mästerlig koll på transporter och fordon. Vid transport- och fordonfrågor ger Per svar. Han är även säkerhetsrådgivare som krävs vid transporter över 1000 riskpoäng.

Arbetsmiljö

Teknisk kring borrhning och

Stig Adolfsson

Tel: 070-382 42 01

Stig har ett för-

flutet på arbets-

miljöverket där

han bland annat

skrivit afsarna Sprängarbete och Berg- och Gruvarbete och är därmed expert på vad lagen säger och hur man praktiskt tillämpar den.

Riskhantering, SAM

Göran Österdahl,

2 Ge Verksam-

hets- och Kva-

litetsutveckling

Tel.: 070-415 85

12, Mail:

sveaborg.2ge@hotmail.com

Göran Österdahl har utvecklat en metod för riskhantering att användas i samband med planering av borrhnings- och sprängningsarbeten.

Därutöver utarbetat dels ett planverk som är anpassat till ISO standards för kvalitets- och miljöledningssystem samt dels en plan för Systematiskt Arbetsmiljöarbete.

Box 614, 175 26 Järfälla

(Ynglingavägen 1-3)

Tel: 08-36 36 14,

Fax: 08-580 121 50

Mail: info@bef.nu

Webb: www.bef.nu

Sommaren är här

Hur den blir vädermässigt kan ingen styra över. Däremot kan vi i viss grad styra över hur vi nyttjar sommaren. Visst är det lite klivet, på våra breddgrader är sommarhalvåret bästa byggtiden och det är då vi också ska ha semester. Med dagens pressade byggtider stänger man inte heller alla byggen och det är vanligt att anläggarna (dit vi sprängare hör) får jobba på byggsemestern så att husbyggarna kan starta upp då man kommer tillbaka.

Men även en bergsprängare måste unna sig lite semester, för sin egen skull och inte minst för familjens.

Försök tänka på det.

Och så den traditionella repriserna som på ett suveränt sätt fångar den svenska sommaren.

Sommaren är kort
 Det mesta regnar bort
 Men nu är den här
 Så ta för dig
 Solen skiner idag
 Hösten kommer snart
 Det går med vindens fart
 Så lyssna på mig
 Solen skiner kanske bara idag

(Tomas Ledin)

NYHETSBLADET FÖR BEF-MEDLEMMAR OCH BRANSCHINTRESSENTER

Utgivare

Bergsprängningsentreprenörerna
 i Sverige Ekonomiska förening,
 BEF.

Adress

Box 614
 175 26 Järfälla
 (Ynglingavägen 1-3)
 Telefon 08-363614
 Fax 08-580 12150
 Mail: info@bef.nu
 webb: www.bef.nu

Redaktör

Emelie Svensson
 emelie@bef.nu

Ansvarig utgivare

Roland Netterlind
 roland@bef.nu

Prenumeration

Tidningen finanseras av BEF och annonsintäkter. De som önskar ett exemplar, maila till BEF.

Annonser

En annons i BEF-Nytt läses av mer än tusen beslutsfattare inom bergsprängningsbranschen. För information och bokning, kontakta BEF enligt ovan.

Original & Tryck

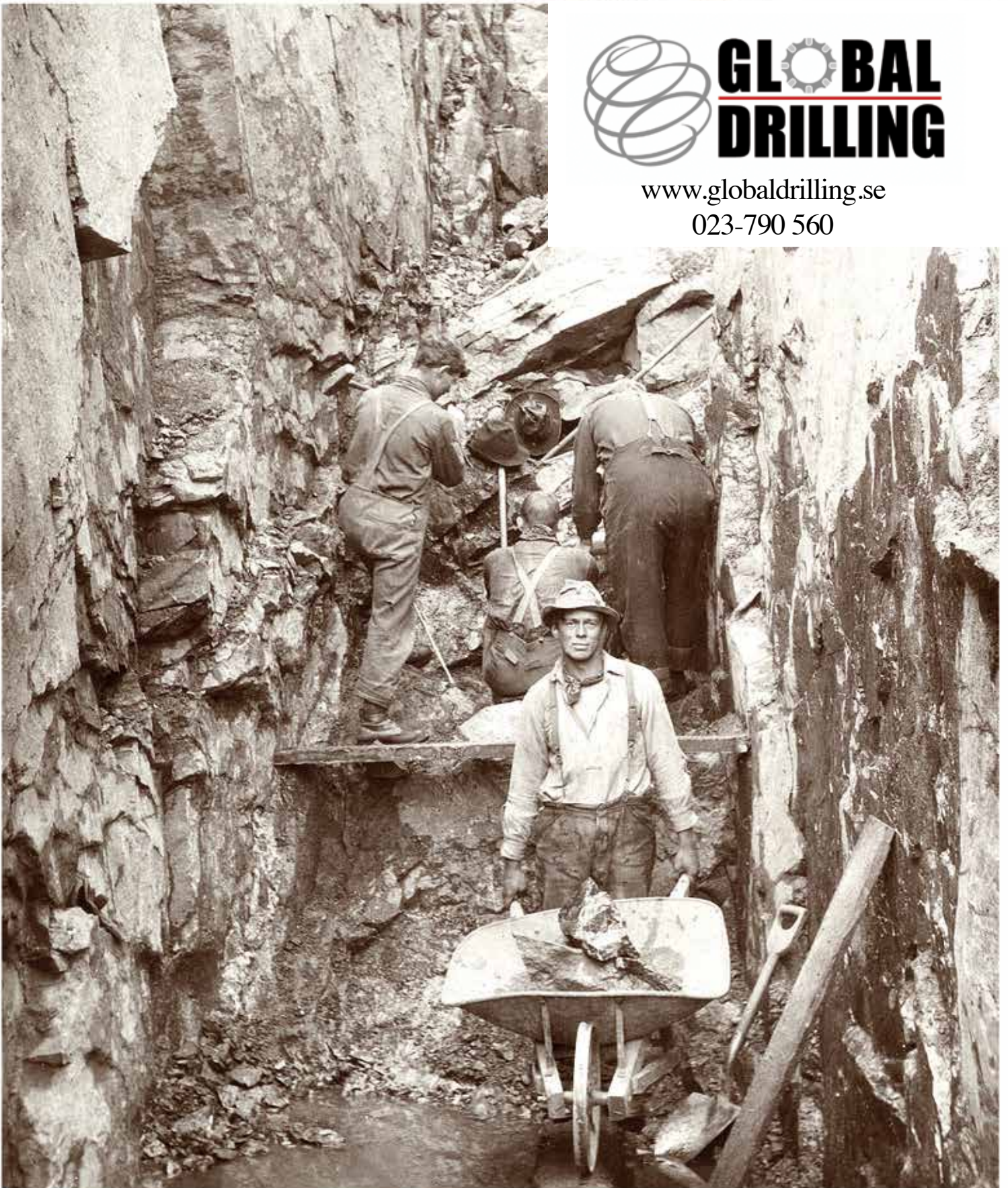
Modintryckoffset AB

Citera gärna BEF-Nytt, men källa ska anges.

ISSN 2000-9161

www.globaldrilling.se
023-790 560

**Vi vet värdet
på en krona.**

Global Drilling
Zettergrensväg 8
SE-791 77 Falun

Tel: 023-790 560

Mejl: info@globaldrilling.se

Kvalitetsstämpel

Bergsprängnings Entreprenörernas Förening

Bergsprängningen omgärdas med flera lagar, regler och förordningar än någon annan del av byggsektorn och det med rätta. Misstag som okunnighet och slarv kan få förödande konsekvenser.

Genombranschorganisationen **BergsprängningsEntreprenörernas Förening** supportras och utbildas medlemsföretagen (ca 100 st som står för 85% av ovanjordssprängningen i Sverige) inom säkerhet, lagar

och förordningar, teknisk utveckling, Kvalitet & Miljö.

Medlemsföretagen förbinder sig att följa föreningens riktlinjer inom dessa områden vilket ger trygghet för våra beställare.

Våra medlemmar

Södra Sverige

Bergbolaget i Götaland AB Nässjö 070-626 30 86
Bertil Almqvist Mjölby 070-688 41 66
G.S. Spräng & Konsult Arbeten Asarum 076-160 29 77
Hasslö Spräng & Markarbeten Hasslö 073-372 38 30
Huskvarna Terrängtjänst Huskvarna 070-531 21 40
Hässlelult Sprängtjänst Glimåkra 070-577 23 57
Kalvsjöholmsbolaget AB Kalv 0325-511 55
Källgren & Söner AB Eksjö 070-509 89 25
Liljegrens Entreprenad AB Konga 070-650 72 67
MJ Anläggning AB Ryd 070-511 09 00
Natzéns Sprängtjänst AB Gnosjö 070-834 68 20
P-O's Sprängtjänst & Söner AB Norrhult 076-133 88 20
Thorns Spräng & Betong HB Virserum 0495-302 05
Voglers Sverige AB Lidköping 0510-860 80
Värnamo Sprängtjänst AB Gnosjö 070-569 02 50

Mellan Sverige

Anderson & Rask Åkeri AB Hofors 0290-296 00
Anders Söderqvist Norrtälje 070-818 22 82
Berg & Byggtjänst i Norberg AB Norberg 0223-217 30
Bergsprängaren Forsberg AB Nyköping 070-630 79 31
Björknäs Bergsprängning Gräsmark 070-232 08 80
Björnsäter Berg & Transport AB Mariestad 070-572 38 41
Hallstahammars Sprängtjänst AB Hallstahammar 0220-124 30
Hammarö Bergsprängning Skoghall 070-379 71 79
Hummelsta Schakt & Sprängning AB Enköping 0171-446 135
Magnusson & Petterson AB Lindesberg 070-331 35 25
Mases Spräng & Mark AB Rättvik 070-584 17 42
Robbans Last & Trucktjänst AB Söderköping 070-911 75 75
Roslagens Bergteknik AB Norrtälje 070-336 68 16
Spräng & Mätkonsult i Nora AB Nora 0587-136 41
Sten & Betong Teknik i Katrineholm 070-867 01 53
Sten-Gunnar Karlsson Ringarum 070-523 10 47
Uppländska Bergborrnings AB Norrtälje 0176-766 40
Öregrunds Bergsprängningstjänst Öregrund 073-655 03 57
Östervallskogs Allteknik AB Töcksfors 070-516 00 64

Stockholmsområdet

Berg och Anläggning i Stuvsta AB Huddinge 070-712 32 22
Bergsprängning Leif Larsson AB Stockholm 08-647 46 40
Bladhs Sprängservice AB Ösno 070-508 11 13
C. Skönerud Bergarbeten AB Huddinge 073-316 99 98
ENJIS Bergsprängning AB Åkersberga 070-226 47 72
Frentab Entreprenad & Söner AB Gustavsberg 08-570 260 90
Färentuna Bergsprängning AB Färentuna 070-812 73 74
Ingarö Bergsprängning AB Ingarö 070-883 36 65
Magnus Schakt AB Saltsjö-Boo 070-729 43 68

Markströms Dyk & Sprängteknik AB Rönninge 070-291 65 69
Mälareö Bergsprängning AB Färentuna 070-834 13 41
RG Bergkonsult AB Värmdö 070-999 42 49
Skullman Bergsprängning Färentuna 070-862 33 12
Sprängkraft på Ljusterö Ljusterö 070-740 20 24
Stora Höggarn Skeppsvarv KB Värmdö 070-370 97 00
SW-Sprängtjänst Märsta 070-854 01 86
YB Sprängtjänst AB Saltsjö-Boo 070-931 41 64
Åkersberga Bergsprängning AB Åkersberga 070-491 13 11

Västra Sverige

Alingsås Sprängtjänst AB Alingsås 070-333 33 14
Andreasson Väg & Bygg AB Angered 070-372 25 95
Christer Blooms Bergsprängning AB Uddevalla 070-319 11 14
Ducimus Blasting AB Rångedala 070-403 06 01
Hildings Bergsprängning AB Gånghester 033-25 61 35
Klas Myremark Bergsprängning Jörlanda 070-312 86 22
Lisa's Bergsprängning AB Långås 070-593 12 79
Nitro Entreprenad AB Göteborg 070-233 56 60
Roger Sprängare Brålanda 070-655 38 79
Svensk Maskinborrnings AB Trollhättan 070-384 47 42
Thorins Sprängnings AB Onsala 070-572 86 00
Uddevalla Bergsprängning AB Uddevalla 070-557 02 20
Öxabäcks Maskinstation AB Öxabäck 070-329 29 40

Norra Sverige

Bysses Bergsprängning Ramsele 070-370 45 18
GS Maskintjänst Hammarstrand 070-363 56 30
Kalle Sprängare Bergsjö 070-668 67 18
Kullers AB Ljusdal 070-520 09 13
Lindbergs Sprängtjänst & Pyroteknik AB Örnsköldsvik 070-211 31 55
Modéns Bergsprängning Eft AB Fagervik 070-357 91 91
NCC Roads Sverige Nord AB Umeå 070-330 10 68
Norrbottnens Bergteknik AB Älvsbyn 070-625 02 36
Rocab Berg AB Skog 070-600 00 70
Sollefteå Sprängtjänst AB Sollefteå 0620-163 50
Sprängarbeten i Trönedal AB Söderhamn 070-602 52 35
Stens Bergborrnings AB Forsa 070-372 99 77
SVEVIA AB Umeå 08-404 10 00
Wallbergs Åkeri AB Ljusdal 0651-147 09
Västjämtdals Sprängtjänst AB Undersåker 073-982 63 52
Å.G. Sprängare AB Robertsfors 070-555 24 89

Utland

Bergsprängaren Bo Jansén Jomala-Åland +35-8-405536123
Gulf Rock Group of Companies Sharjah U.A.E +971-6-5311195
Van Oord Rotterdam Netherlands +31-104478444
Voglers Eesti Ou Kunda +37-25145702

Aktivt stödande Partners

Abesiktning Väst AB, Ansvarsbesiktning AB, Atlas Copco CMT Sweden AB, Bergknallen Konsult AB, Bergutbildarna AB, Bjerking AB, Cesium AB, CME AB, Desrock AB, EPC – Sverige AB, Farligt Gods Hjälpen, Forcitt Sweden AB, Frölanders, GeoPro AB, Global Drilling AB, Gruvteknik AB, Gråbo Dynamit AB, Hundprofil, Impab AB, JEHANDER, KCEM, KRUTHANSSON AB, MAXAM, Metron Miljökonsult AB, Migmatit Geologisk konsultbyrå AB, NITREX SRL, Nitro Consult AB, NORAB AB, ORICA, RUBA GUMMI AB, Sandvik Mining and Construction AB, Sprängkonsult AB, Svensk Byggsyn, Transtronic AB, Tyréns AB, Yara International AB.

Säkerhet

Kvalitet

Miljö

www.bef.nu

BEF – det är vi som försätter berg

